



ZIVA

D2384E

BROJ 10 (145)
LISTOPAD/OKTOBER 1993.

LEBENDIGE GEMEINDE

MITTEILUNGSBLATT

DER KROATISCHEN KATHOLISCHEN MISSIONEN

CIJENA/PREIS 2,- DM

LIST HRVATSKIH KATOLIČKIH MISIJA

ZAJEDNICA

U OVOM BROJU: • Tko se to odriče hrvatskih katolika u Bosni? • Što o sebi misle Muslimani/Bošnjaci? • Kako je našim pokojnicima na drugome svijetu? • Treba li svećenik na bojišnici? • Koja su radna mjesta u opasnosti?





Guido grof Del Mestri Banjolučanin kardinal Svete Rimske Crkve



o kome smo pisali u „Živoj zajednici“ br. 7-8 ove godine, u času kad je taj broj izašao bio je već mrtav. Preminuo je u Nürnbergu 2. kolovoza 1993. Rođen u obitelji talijanskog podrijetla 13. siječnja 1911. na Petričevu u Banja Luci, postigao je doktorat teologije i crkvenog prava te je služio u crkvenoj diplomaciji od 1940. do 1984. Od 1975. do umirovljenja bio je apostolski nuncij u SR Njemačkoj. Rodom grof a dušom Europljanin, cijelog se života ponosio rodnom Banja Lukom, posljednjih godina trpio zbog njezinih stradanja i sve do smrti je rado i lije-pogovorio hrvatskim jezikom svoga djetinjstva.

**ŽIVA
ZAJEDNICA**
Herausgeber:
**Kroatisches Oberseelsorgeamt
in Deutschland** · 60435 Frankfurt am Main
An den Drei Steinen 42 · Tel. (069) 54 10 46
Verantwortlich: Bernardo Dukić
Redakteur: Ante Živko Kustić
Redaktionsrat: Ivo Hladek, Stanka Vidačković,
Ivek Milčec, Jura Planinc,
Ivan Bošnjak, Maja Runje,
Ana Radoš
Layout: Ljubica Markovica
Jahresbezugspreis: DM 30,-
Bankverbindung: Konto Nr. 129072
bei der Stadtparkasse Frankfurt (BLZ 50050102)
Lithos + Fotosatz Service Bauriedl
Seitenmontage: 64546 Mörfelden-Walldorf 2
Druck: Scholl+Klug Druckerei GmbH
64546 Mörfelden-Walldorf 1

Od gusjenice do leptira

Isus je prema Ivanovu Evanđelju zaprepastio Nikodema tvrdnjom da se svaki čovjek treba iznova roditi. Roditi se iznova – upozorio nas je voditelj ovogodišnjih duhovnih vježbi u **Vierzehnheiligen**, – ne znači poboljšati staru narav. Poslovica kaže: ako se narav istjera na vrata, vratit će se kroz prozor. Mistici vole usporedbu s leptirom, insektom koji se dvaput rada. Prvi put kao gusjenica, drugi put kao leptir. Kad joj dođe vrijeme, gusjenica se zatvori u čahuru kao u grob. Iz nje će izaći kao leptir promijenivši i oblik i ukus. Listovi kupusa i salate koji su tom biću bili poslastica dok je bilo gusjenica, više ga ne zanimaju. Sada leti samo za cvjetovima. Promijenio mu se cijeli svemir. Tako se događa i s čovjekom, ne tek poslije smrti nego već ovdje, ako dopusti da ga Duh iznutra promijeni.

Te duhovne vježbe u **Vierzehnheiligen** od 11. do 14. listopada – predvodio je



o. dr. Marijan Jurčević OP

Foto: fra Šito

dominikanac **o. dr. Marijan Jurčević** koji djeluje u Rijeci. Sudjelovali su svećenici hrvatske inozemne pastve u Njemačkoj, Austriji, Švicarskoj, Švedskoj, Danskoj, Norveškoj i Francuskoj. ■

IZ UREDNIŠTVA

Dragi čitatelji,

najistaknutija tema ovoga broja „Žive zajednice“ je položaj i sudbina Hrvata i katolika u onim dijelovima Bosne i Hercegovine koji su se našli izvan Hrvatske republike Herceg-Bosne. Što nam je rekao jedan od bosanskih svećenika koji djeluju ovdje u Njemačkoj, rekao bi nam – možda drugim riječima i s drugim naglascima – svaki hrvatski katolik iz Bosne. I svi hrvatski katolički biskupi upravo su najslužbenije zavalili pred cijelim svijetom da nije prihvatljivo nikoje političko rješenje koje bi dopustilo da iščezne katolištvo i hrvatstvo iz te zemlje. Crkva pamti dugu, tešku i dragocjenu povijest na tim prostorima i ne dopušta da propadnu plodovi tolikih patnji. I biskupi u ime vjernika i sami vjernici izjavljuju da su i dalje spremni živjeti u Bosni među ljudima drugih vjera i drugih naroda. Što god se dogodilo, narod se neće odreći svojih prava, a Katolička Crkva ostat će vjerna svome narodu.

Ta ista Crkva u Hrvatu upravo je pismom kardinala Franje Kuharića državnom tajniku Svete Stolice kardinalu Angelu Sodanu, prosvjedujući protiv kleveta koje su se o Hrvatima pojavile u talijanskom tisku, a koje se pripisuju jednom talijanskom svećeniku, upozorila da ne može biti govora o ponovnom uspostavljanju Jugoslavije bilo u kojem obliku. Hrvati jesu

spremni u miru, slozi i suradnji živjeti sa svim susjedima, ali Jugoslavija nije bila njihova država nego velikosrpska okupacija njihove zemlje. Crkva nema pravo odlučivati o političkim i državnim rješenjima, ali je dužna u Božje ime prosvjedovati protiv svakog gaženja ljudskih i narodnih prava. Crkva od toga stava neće odstupiti kao ni hrvatski narod. S time moraju računati svi koji možda čekaju da se Hrvati izmore i prepuste sudbini koju bi oni krojili. Mi kao vjernici znamo da sudbinu naroda na kraju ne kroje silnici nego Bog. Kao što se ne može obnoviti bezbožni komunizam, ne može se obnoviti ni velikosrpska Jugoslavija.

Ovaj put donosimo cijele četiri stranice građe za vjeronaučnu olimpijadu. Pozorno čitajte, i mladi i odrasli, da produbite znanje o tome što je Crkva činila i čini za hrvatski narod, što cijeloj domovini znači glavni grad Zagreb, i što i nama i svijetu znači junački i sveti lik sluga Božjega Alojzija Stepinca. Vjeroučenički sastavi koji se odluče natjecati, neka se prijavljuju Nadđušobrižničkom uredu. Poblize upute o natjecanju, finalu i putovanju u Zagreb dat će vam vaši svećenici.

Kao što vidite, najavljena smjena glavnog urednika još nije izvršena. Uskoro je očekujemo.

Pozdrav do ponovnog čitanja! **Urednik**

Slika na naslovnici: Dani Maršan pjeva na festivalu „Stepinčeva katedrala '93.“ u Frankfurtu. Taj festival, koji znakom katedrale hrvatskog glavnog grada i imenom sluga Božjega Alojzija Stepinca, svježim glazbenim stvaralaštvom rodoljubnim i bogoljubnim, već treću godinu povezuje domovinsku, iseljenu Hrvatsku, zaključen je u Zagrebu 24. listopada. Izvješće u sljedećem broju Žz.

AKTUALNI RAZGOVOR

Tko se to odriče hrvatskih katolika u Bosni?

- Što su u pogledu Bosne upravo izjavili naši biskupi?
- „Mi znamo živjeti uz muslimane i pravoslavne, znamo kako je to i spremni smo na to“
- Recipročno jamčenje prava? To sigurno ne znači da bi na srpska nasilja nad Hrvatima u Banja Luci Hrvati uzvratili nasiljem nad Srbima u Mostaru.
- Jugoslavija se nije raspala zato što je bila višenacionalna država, nego zato što su u njoj vlastodršci jednoga naroda uporno i bezobzirno iskorištavali druge narode.



Fra Augustin Dragun već je deset godina župnik njemačke katoličke župe sv. Nikole u Eschbornu 2. Član franjevačke Provincije Bosne Srebrene, rodom je iz Kraljeve Sutjeske. Vidi se da ga iz sata u sat ranjavaju televizijske, radio i novinske vijesti, da boluje bol svoga zavičaja, svoje provincije, svoje Crkve i svoje domovine – bol svoga naroda. Bio je spreman za razgovor s našim glavnim urednikom.

Hrvatski katolički biskupi iz republika Bosne i Hercegovine i Hrvatske sa svog zajedničkog sabora u Splitu 15. listopada ove godine uputili su javnosti dragocjenu **Izjavu o položaju Katoličke Crkve u Bosni i Hercegovini**. Izjavu je u ime biskupa iz Republike Hrvatske potpisao kardinal Franjo Kuharić a u ime biskupa iz Republike Bosne i Hercegovine metropolit Vinko Puljić. Upozoravaju da je Crkva na bosansko-hercegovačkim prostorima u opasnosti da posve nestane. Od 830 000 katolika više od polovice protjerano ih je sa svojih ognjišta. Većina crkvenih zgrada je uništena ili oštećena. I dalje se nastavlja istrebljivanje i uništavanje svega što je katoličko. Biskupi ne ulaze u raspravljanje različitih predloženih političkih rješenja, ali najozbiljnije upozoravaju da se „**mora voditi više računa o prirodnom i povijesnom pravu svakog čovjeka, pa tako i katolika, da ostane na svom stoljetnom ognjištu**“. Stoga biskupi kažu: „Ne možemo se pomiriti ni s kakvim političkim rješenjem o budućnosti te napaćene zemlje koje bi ozakonilo uništenje više od polovice članova i imo-

vine Katoličke Crkve i hrvatskog naroda u Republici BiH. Time bi se, praktički, ugasile dvije katoličke biskupije i veći dio jedne nadbiskupije na području Europe.“

Izrazivši zahvalnost svima koji pomažu žrtvama agresije u obje republike, biskupi oštro prosvjeduju protiv svih „**površnih, neprovjerenih i neutemeljenih izvještaja raznih obavjesnih sredstava – čak i nekih katoličkih u inozemstvu – koji kao da više stoje u službi neobjektivne propagande nego li u službi istine i pravednosti**“.

Nasuprot tvrdnjama da nakon svih počinjenih zločina nije više moguće da ljudi različitih narodnosti i vjeroispovijesti žive na istim prostorima u istim državama, biskupi daju vrlo odgovornu povijesnu izjavu:

„**Nedvosmisleno izjavljujemo da su katolički vjernici voljni i sposobni živjeti ubuduće na svojim stoljetnim prostorima u miru i poštovanju s pripadnicima drugih vjeroispovijesti i naroda. To trebaju imati u vidu i uvažiti svi odgovorni za politička rješenja. Što tražimo**

za članove Katoličke Crkve na području republika Hrvatske te Bosne i Hercegovine, to na istom prostoru želimo da se omogući i svim drugim ljudima kojima je tu jedina njihova domovina.“

Gotovo istodobno **Frankfurter Sozialschule** (Katholisch-soziales Bildungswerk) razaslije pozivnice za trodnevni seminar u Wilhelm-Kempff-Haus, telefon 061 27/772 90, 65207 Wiesbaden-Naurod od 19. do 21. studenog ove godine. Tema seminara je „**Rat u Bosni i Hercegovini: reagiranja međunarodne zajednice**“. Kao predavači spominju se voditelj seminara Rainer Ratmann i dr. Dunja Melčić, a za otvorenu diskusiju posljednjeg dana predbilježeni su po jedan predstavnik političkih stranaka zelenih, FDP i SPD i CDU. Kao predstavnik CDU najavljen je poznati Stefan Schwarz.

Tolika važnost koju crkvena i politička javnost pridaju budućnosti narodnosti i vjeroispovijesti na području Bosne i Hercegovine ponukala nas je na razgovor s jednim od bosanskih katoličkih svećenika koji djeluju u Njemačkoj.

AKTUALNI RAZGOVOR

Odmah nam je rekao: Razumije se da mi, svećenici i svi vjernici iz Bosne koji živimo ovdje u Njemačkoj bolno doživljavamo svu strahotu sadašnje sudbine svoga naroda s kojim smo srasli u svim dosadašnjim patnjama. Nadali smo se da će mu doći doba slobode i pravde. Dugo je naše iskustvo susjedskeg življenja s muslimanima i pravoslavnima. Strašno smo razočarani što je došlo do ove tragedije o kojoj nismo mogli ni sanjati. U srednjoj Bosni, u najvećem dijelu Bosne, hrvatstvo i katolištvo ugroženo je kao nikad u dosadašnjoj povijesti. Mi se ne možemo odreći ni svoje vjere, ni svoje narodnosti, ni svoga zavičaja. Moramo se nadati da će među političarima prevladati razum, te da će se naši ljudi moći vratiti na svoja ognjišta, obnoviti crkve i domove, nastaviti živjeti i razvijati svoje povijesno iskustvo.

Pitali smo ga: **Širokom svijetu, također mnogima u Republici Hrvatskoj malo je poznato to bosansko katolištvo...**

Fra Augustin: Posebno je pogođena središnja Bosna, a ondje je centar, središte tamošnjega hrvatstva i katolištva. Ondje su tri samostana: Kraljeva Sutjeska, Fojnica i Kreševo sa svojim župama, svojim narodom, svojom poviješću i svojim kulturnim blagom. Tri znaka, tri svjetionika koje ni otomanska sila nije ugasila. Posebno Kraljeva Sutjeska sa cijelim onim krajem pamti posljednje hrvatske narodne kraljeve. Nenadoknativa je uloga tih povijesnih naših samostana. Razumije se da smo mi franjevci ponosni što smo u tijeku 7 stoljeća u najtežim uvjetima ondje sačuvali vjeru i svijest narodne pripadnosti.

Žz: Zar se može reći da nakon cijele te i takve povijesti napokon nestaje katolištva i hrvatstva u Bosni i Hercegovini izvan područja sačuvanog dijela Herceg-Bosne?

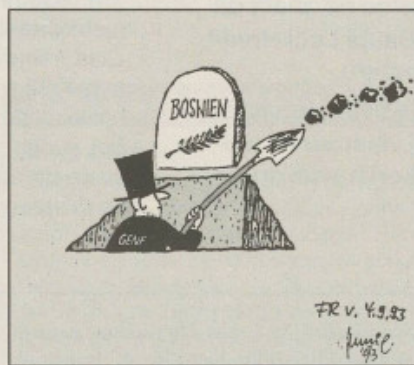
Fra Augustin: Nisam prorok, tu misao ne mogu prihvatiti. Svi mi koji smo odande sa svime što je u nama moramo vikati da je to nemoguće, da se ne smije dogoditi. Znamo što su naši predi i što smo mi pretrpjeli da ondje opstanemo. Mi znamo živjeti uz muslimane i pravoslavne, znamo kako je to i spremni smo na to.

Žz: Ali, prisilna iseljavanja Hrvata iz srednje Bosne nastavljaju se i umnažaju. Koja mogućnost preostaje ako odande bude protjeran sav hrvatski, a prema tome i sav katolički narod?

Fra Augustin: Ne mogu to zamisliti i neću tako misliti. To niti se može, niti se smije dogoditi.

Žz: Čuju se dobrohotna mišljenja da će više ili manje Hrvata ostati u republikama srpskoj i muslimanskoj, odnosno bošnjačkoj, i isto tako stanoviti broj tamošnjih Srba i Muslimana u hrvatskoj republici Herceg-Bosni, pa da će tako biti recipročno zajamčena njihova prava. Drugim riječima: što oni budu tražili za svoje na hrvatskom području, morat će osigurati i Hrvatima na svom području. Što o tome mislite?

Fra Augustin: Moramo se nadati da će Hrvati koji su još ondje, ostati na svojim ognjištima, moramo očekivati da će se i prognanici u što većem broju vratiti makar na razorena ognjišta. Nismo li uostalom tako prebrodili sve povijesne strahote, nije li se hrvatski katolički puk na onim prostorima toliko puta kao iz pepela ponovno rodio? Ali, taj govor o reci-



Frankfurter Sozialschule ilustrirala je svoju pozivnicu ovom tužnom karikaturom. Grobar Bosne je GENF što znači Ženeva – upravo poznate međunarodne organizacije koje se ondje sastaju.

pročnom jamčenju prava pobuđuje u meni stanovitu bojazan. Kao kršćani, kao demokrati i humanisti moramo tražiti da sva ljudska prava svakog građanina u svakoj državi budu zajamčena bezuvjetno, zato što je riječ o ljudskoj osobi. Nacionalna, kulturalna i religijska prava pripadaju tim osnovnim ljudskim pravima. Građaninu moraju ta prava biti zajamčena zato što je čovjek, a ne da mu se odmjeravaju prema tome kako negdje drugdje netko s nekim postupom. Drugim riječima: ne bi se smjelo dogoditi da na primjer Hrvati u republikama srpskoj i muslimanskoj budu kao taoci na kojima bi se onda uskraćivanjem ili smanjivanjem prava vršila odmazda u slučaju da hrvatske vlasti na svom prostoru ne bi dobro postupale s građanima srpske odnosno muslimanske narodnosti. Zar bi to značilo da bi na možebitna nasilja Srba nad Hrvatima u jednom dijelu BiH Hrva-

ti uzvratili nasiljem nad Srbima u drugom dijelu BiH? Sigurno je da oni koji govore o recipročnim pravima nisu to tako domislili, ali bi unaprijed trebalo isključiti svaku takvu mogućnost. Inače bi ljudi, osjećajući se u stanovitom smislu taocima, pod stalnom ucjenom, bez ikakvih drugih pritisaka nastojali što prije preseliti se onamo gdje su njihovi u većini. To bi značilo pokrenuti proces nezaustavljivog etničkog čišćenja. I to bi doista bio kraj katolištva i hrvatstva u cijeloj BiH izvan Herceg-Bosne.

Žz: I što biste predložili?

Fra Augustin: Na tim bosansko-hercegovačkim prostorima na kojima su manje i veće nacionalne i vjerske skupine izmiješane kao šare na tigrovoj koži, treba stvoriti mehanizme, državne, pravne, za zaštitu svih ljudskih prava svakog građanina. To ne treba izmišljati. Postoje već duga iskustva velikih svjetskih demokracija u državama koje nisu ni etnički ni religijski jednobojne, gdje nikome ne pada na pamet prostorno odvajati ljude prema nacionalnoj i vjerskoj pripadnosti.

Žz: No, ako nije mogla opstati višenacionalna Jugoslavija kao jedinstvena država, čak ni kao federacija, zar bi mogla opstati višenacionalna Bosna i Hercegovina kao zajednička država?

Fra Augustin: Tu je važno dobro mjeriti riječi, da ne upadnemo u zamku. Jugoslavija se nije srušila zato što je bila višenacionalna država, nego zato što su u njoj vlastodršci jednoga naroda uporno i bezobzirno iskorištavali druge narode. Srpska vlast nije se prema republikama Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i drugima odnosila kao prema ravnopravnim državama u saveznoj državi, nego kao prema svojim kolonijama. Razumljivo je da su se podjarmljeni morali boriti za oslobođenje. Nije dakle istina da u istoj državi ne može biti više naroda, nego da ni u kojoj državi jedan narod ne smije druge narode podjarmljivati i iskorištavati. Uostalom, zar nemamo primjer u Švicarskoj gdje građani francuske, njemačke i talijanske narodnosti, koji govore svaki svojim jezikom i baštine kulturna blaga svojih naroda u susjednim državama, zajedno ravnopravno žive kao državljani zajedničke države? Tko kaže da je u Bosni to nemoguće, da naši ljudi nisu za to spremni i sposobni? Treba samo narod prosvjećivati, u njemu buditi čovječnost, a ne raspljivati neljudske strasti. Zato treba pozdraviti ovu splitsku Izjavu naših biskupa. Dolazi nam u pravi čas. ■



Žž: Fra Ignacije, kako svećenik doživljava bojišnicu?

Fra Ignacije: Ondje na bojišnici su živi ljudi, pripadnici moga naroda, hrvatskog naroda, koji čuvaju svoju domovinu, svoje obitelji, svoje gradove i sela – miran san cijelom narodu. Doći na bojišnicu kao svećenik, znači doći k svojim, k ljudima koji u ovom trenutku zaslužuju najveće poštovanje u čitavoj našoj Republici. Znači ohrabriti ih, utješiti ih i reći im: braneći domovinu vršite duboko ljudski, pa prema tome i Božji posao. No, gdje god je u pitanju narod, njegovo veličanstvo hrvatski narod, svećenik mu ima čime služiti, prije svega nudeći mu Isusovo Evanđelje.

Žž: Služe li se mise na bojištu? Kakvi su vjernici hrvatski vojnici?

Fra Ignacije: Većina hrvatskih vojnika potječe iz tradicionalnih naših vjernih katoličkih sredina. Na bojište su donijeli ono što su od roditelja baštinili, što znači i svoju religioznost. Zato traže od vremena do vremena služenje euharistije. Njihova se vjera prvenstveno očituje u molitvi. Mnogi, gotovo svi, nose krunicu oko vrata, križić ili koji drugi sveti znak. Zanimljivo je da upravo u teškim trenucima, ako samo imaju vremena, vole razgovarati o religioznim pitanjima, o Bogu, o smislu života, a – kako je smrt često vrlo blizu – o životu na drugome svijetu. Raduju se kad im dode svećenik, jer ga doživljavaju kao svećenika u rodnoj župi.

Žž: Utječe li rat na ljude tako da postaju bolji vjernici?

Fra Ignacije: Teške prilike redovito uozbiljuju ljude. Držim da su mnogi Boga istinski doživjeli, vjeru produbili, stekli sigurnost glede vječnosti, moć Božju osjetili.

Žž: Što kažete o onim našim mladim ljudima koji su pobjegli iz redova Hrvatske vojske i Hrvatskog vijeća obrane i sada se skiću po europskim metropolama, dok njihovi vršnjaci ginu za domovinu?

U ratu se vidi tko je kakav čovjek

Fra Ignacije: Da čuo sam da ima i takvih. Koliko znam stanje je u Republici Hrvatskoj mnogo bolje. Ali, ružno je i grešno pobjeći i ostaviti vršnjake ginuti za spas domovine.

Žž: Poznavatelj ste Francuske. Njezini nam političari nisu baš naklonjeni. Što o Hrvatskoj i Hrvatima misle obični francuski ljudi?

Fra Ignacije: Nisam baš imao prilike za takve razgovore u Francuskoj. Susrećem francuske vojne svećenike koji žive u Hrvatskoj s francuskim postrojbama UNPROFOR-a. Razgovarao sam s njima i s njihovim vojnicima. Dobri ljudi, vide što se događa, ali vojnik izvršuje naređenja i ne treba tražiti da osuđuje politi-

Fra Ignacije Vugdelija, nekoć urednik Žive zajednice, sada župnik u Splitu i dušobrižnik hrvatskih vojnika, održao je u Berlinu 25. rujna kao gost tamošnje Hrvatske katoličke misije i Hrvatskog kulturnog društva „V.F. Mažuranić“ predavanje pod naslovom „Svećenik na bojišnici“. Nakon predavanja dao je našem berlinskom članu uredničkog vijeća Iveku Milčecu intervju za mjesečnik kome je posvetio toliko svojih godina.

ku svoje države. Trebalo bi da naši ljudi koji znaju francuski više saobraćaju s tim običnim Francuzima koji nam ne žele zlo, treba u njima razbijati predrasude i stvarati pozitivna mišljenja koja na kraju od naroda uvijek prije ili kasnije dopiru i do vlasti.

Žž: Čuje se da nam i nisu toliki problem četnici, koliki smo problem sami sebi? Što kažete za one hrvatske političare i druge javne radnike koji pred inozemnom javnosti blate Hrvatsku? Kako da se u tome ponašamo mi Hrvati izvan domovine?

Fra Ignacije: Svi Hrvati u domovini i izvan nje trebamo složno graditi i čuvati slobodnu, demokratsku i suverenu državu Hrvatsku. Onih koji joj zlo žele ima i u inozemstvu i kod kuće. Neću ih poimence prozivati. Prepoznaju se po tome što žale za propalom Jugoslavijom i svako im je rješenje bolje nego složna, cijela i suverena Hrvatska. Istina je pak da glavnina hrvatskoga naroda hoće slobodnu hrvatsku državu. Narod će u tome ustrajati i uspjeti, a oni koji ga pokušavaju spriječiti otpast će u ropotarnicu povijesti. ■

MAINZ Sa sestrom Dionizijom na fra Antinu grobu

Prvi tjedan školskih praznika koji su počeli 11. listopada mladež ih HKM Mainz posvetila je upoznavanju kulturnoga blaga Zagreba i njegove okolice. Vrijedilo je ponovno vidjeti dojučerašnju voljenu katehisticu s. Dioniziju. Ona im je u Zagrebu darovala sve svoje slobodno vrijeme. Ljepote i znamenitosti grada približio im je njezin nekadašnji vjeroučenik ing. Branko. Obišli su grobove slugu Božjih – Alojzija Stepinca, Ivana Merza, Vendelina Vošnjaka, Josipa Langa i Ante Antića. Na fra Antinu grobu u crkvi Majke Božje Lurdske mladima je govorio fra Vladimir Tadić koji vodi zagrebački

ured za njegovo proglašenje blaženim (Vicepostulaturu). S bosonogim karmeličankama u Brezovici kraj Zagreba proveli su u zanimljivu razgovoru i pjesmi više od sata. Ugodni molitveni dan s misom i križnim putem proveli su u hrvatskom nacionalnom marijanskom svetištu Mariji Bistrici. Na Mirogoju usjekli su im se u sjećanje svježi grobovi branitelja okićeni bijelim cvijećem kao poziv da se još više zauzimaju za njihove uciviljene obitelji. Nakon pet dana na povratku u Mainz ostala je želja da bude više takvih izleta u domovinu.

Dobrila

(slika na str. 20)

KLAUSENHOF

Stručno o važnim pitanjima

Akademija Klausenhof je od Ministarstva za kulturu sjeverne Rajne i Westfalije (NRW) priznata ustanova za stalnu izobrazbu mladih i odraslih. Dobila je ime po sv. Nikoli od Flüe (15. stoljeće), mirotvorcu i mistiku, stručnjaku za gladovanje kao sredstvu duhovnog usavršavanja. Po prvi put u svom postojanju ugostila je Akademija Klausenhof u organizaciji s njemačkim Saveznim ministarstvom za rad i socijalnu skrb i u suradnji s ambasadam Republike Hrvatske u Bonnu četrdesetak Karitasovih socijalnih radnika, učitelja za hrvatsku dopunsku nastavu, predstavnika hrvatskih udruženja i hrvatskih svećenika misionara na studijski vikend-seminar od 1. do 3. listopada ove godine.

• Što je i dokle Europa?

Profesor dr. **M. Grahler** iz Bochuma u petak navečer održao je zapaženo predavanje **Hrvatska na putu prema Europi**. Europska ideja nije od jučer. Javlja se u krizna doba, kao što je ovo današnje. Nakon što su se srozali komunistički i totalitarni sustavi u Sovjetskom Savezu, Čehoslovačkoj i Jugoslaviji kao državama tamnicama naroda, Hrvati su kao državotvorni narod osamostalili svoju državu. No, baš na prostoru jugoistočne Europe sukobljuju se stari interesi Engleske, Francuske, Rusije, Italije i Njemačke, te se ondje stvaraju interesne sfere na štetu tamošnjih naroda. Europa nije samo Europska ekonomska zajednica sa zajedničkim tržištem i svojim nadnacionalnim institucijama. U kulturnom, religijskom, ekonomskom i političkom smislu svi narodi od Gibraltara do Urala dio su stare Europe. Predavač preporuča Hrvatskoj da vlastitim snagama provede ekonomsku i političku preobrazbu. Bez političke stabilnosti nema blagostanja ni socijalnog mira.

• Koliko zarađuju Hrvati u Njemačkoj?

Stjepan Šulek, savjetnik hrvatske ambasade u Bonnu, sažeto je govorio o **Hrvati u Njemačkoj**. Premda nemamo sasvim točnih statistika, može se tvrditi da u Njemačkoj danas živi oko 300 000 Hrvata. Oni zarađuju godišnje bruto oko 12 milijardi DM, što je više od zarade svih hrvatskih radnika u Republici Hrvatskoj. Oni su u Njemačkoj okupljeni u oko 300 hrvatskih društava, o njima skrbi stotinjak svećenika i isto toliko pastoralnih suradnika i Karitasovih socijalnih radnika. Hrvatskom dopunskom nastavom zasad je obuhvaćeno oko 12 000 učenika s 200 učitelja. Rekao je da će uskoro biti potpisan kulturni sporazum (razmjena učenika,

studenata, znanstvenika...) između Republike Hrvatske i SR Njemačke. U živahnoj diskusiji Karitasovi socijalni radnici poželjeli su što skorije potpisivanje sporazuma o socijalnom osiguranju između Hrvatske i Njemačke. Njihov referent **Stjepan Herceg** pojasnio je kako su klijenti karitasovih radnika uglavnom ljudi koji nemaju sredstava ni utjecaja. Savjetnik **Šulek** preporučio je Hrvatima u Njemačkoj da se iskazuju kao članovi sindikata, kulturnih i sportskih društva, a ne prigovaranjem i međusobnim gloženjem na stranačkoj osnovi. U diskusiji je bilo riječi o boljoj izradbi školskih programa za hrvatsku dopunsku nastavu, o socijalizaciji djece koja ovdje žive, o osnivanju roditeljskih društava i dječjih vrtića na hrvatskom i njemačkom jeziku. Razmišljalo se i o mogućoj suradnji s hrvatskim katoličkim misionarima i pastoralnim suradnicima koji su na seminaru bili najslabije zatupljeni.



• Kako ne ostati bez posla?

Reiner Schlatt iz njemačkog Saveznog ministarstva za rad i socijalnu skrb održao je predavanje o **mjerama Savezne Vlade za integraciju stranih radnika i njihovih članova obitelji**. S područja bivše Jugoslavije živi na području SR Njemačke danas oko 900 000 ljudi, od toga preko 300 000 izbjeglica. S hrvatskim ljudima i nema posebnih problema, njihova djeca završavaju škole s natprosječnim uspjehom. Za sigurnu budućnost djece važno je školska, odnosno zanatska kvalifikacija. Nezaposlenost najviše pogađa neškolovane radnike. Do kraja stoljeća radna će mjesta izgubiti oko 450 tisuća radnika, a većinom će to biti nekvalificirani. Zato je važna solidna izobrazba koja otvara mogućnost doškoloovanja u tvrtkama. Savezno ministarstvo za rad i socijalnu skrb vodi brigu kako pomoći inozemnoj mladeži. Za mlade Španjolce i Grke priređuju dvonacionalne projekte u izobrazbi: dodatnih tri sata zanatske nastave na materinskim jezicima. Ove su godine u sličan projekt uključeni i Talijani i Turci.

Takvi binacionalni odnosno dvonarodni projekti uključuju i praktikum u staro domovini (6 tjedana). Tako se učenjem jezika povećava i pokretljivost mladih ljudi. U Akademiji Klausenhof postoji mogućnost stanovanja u internatu radi završavanja prekinutog školovanja, odnosno izobrazbe.

• Za koje se struke vrijedi školovati?

Winfried Ballmann iz Industrijske i trgovačke komore u Duisburgu riječju i slikom je predstavio **njemački izobrazbeni i doškolovalački sistem**. Za taj je sistem značajna dvojakost izobrazbe na zanatskim školama i u poduzećima. Važno je dobro promisliti o izboru zvanja, odnosno zanata. U tome mogu pomoći roditelji i za to školovani savjetnici u školama, caritasovim savjetovalištim i Uredu za rad.

O savjetu pri izboru zvanja i posredovanju kod traženja posla sažeto je govorio **A. Pütz** iz Saveznog ureda za rad. Pri Arbeitsamtu postoji mogućnost besplatnog savjeto-

vanja. Najbolje se za savjetovanje pri tom Uredu za rad predbilježiti već pri kraju predzadnjeg razreda. Po želji može se predložiti mjesto za izobrazbu u cijeloj Njemačkoj. Savjetovališta za zvanja pruža obavijesti o školskoj izobrazbi i odgovarajućim mjestima za izobrazbu širom Njemačke. **Gerhard Fiedler**, voditelj jezičnog udruženja „Njemački za strane radnike“ održao je predavanje o **mogućnosti jezičnog usavršavanja**. Poslovnica ima sjedište u Mainzu, a troškovi za tečajeve su minimalni. Takav seminar održat će se i slijedeće godine. Već su predložene teme: Povijesna samosvijest Hrvata u Njemačkoj, Drugi i treći naraštaj Hrvata u Njemačkoj, Odgoj za dvojezičnost i bikulturalizam u okviru hrvatske dopunske nastave, Hrvatski identitet – multikulturalizam – Europa.

Zainteresirani za političku kulturu mogu badava naručiti **Informationen zur politischen Bildung** kod Franzis-Verlag, Postfach 150740, München 15. Narudžbe treba slati samo pismeno i navesti svoje zanimanje.

Jura Planinc

Naše knjige na frankfurtskom sajmu



Izložbeni prostor „Kršćanske sadašnjosti“ sa s. Radoslavom već je tradicija sajma knjiga

I ove je godine održan glasoviti svjetski sajam knjiga u Frankfurtu – Frankfurter Buchmesse. Po treći put hrvatski izdavači predstavljaju se s odjelom koji se smije zvati imenom njihove države. Nije izostao ni udio katoličkog tiska. Crkvena izdavačka kuća iz Zagreba „Kršćanska sadašnjost“, koja dugi niz godina ne prekida i na taj način svjedočiti Europi neugasivu

Predstavnici izdavača i državnih i crkvenih ustanova u dvorani sv. Kristofora. S lijeva na desno: Dukić, Novokmet, Šulek, Čolić, Mijatović, Selak i Boban



nazočnost Crkve u hrvatskom narodu, opet je imala ukusan izložbeni prostor s poznatim i s novim izdanjima. Sajam se održavao od 5. do 11. listopada, a hrvatski kao i drugi izdavači imali su niz popratnih priredbi. Zanačajna takva hrvatska priredba bila je savjetovanje za nastavnike i predstavljanje novih knjiga u crkvenoj dvorani sv. Kristofora kraj našeg Naddušobrižničkog ureda. Riječ su uzeli predstavnici različitih izdavača. Fra Bernardo Dukić predstavio je novi kantual „Slavimo Boga“ s orguljskom pratnjom, što ga zajedno izdaju Hrvatski naddušobrižnički ured u Frankfurtu, „Kršćanska sadašnjost“ i Vijeće BKH za migraciju. Školska knjiga iz Zagreba predstavila je niz novih početnica i čitanki, nova izdanja niza „Moja knjiga“. Predstavljena su i nova izdanja biblioteke „Hrvatski povijesni roman“ i drugi priručnici. I ovdje je predstavljeno njemačko izdanje knjige „Bespuća“ od dr. Franje Tuđmana, koje je već bilo posebno predstavljeno na Sajmu. Uz izdavače riječ su uzeli i prof. Anđelko Mijatović iz Ureda predsjednika Republike Hrvatske, prof. Slavko Novokmet iz hrvatskog Ministarstva za prosvjetu i kulturu i prof. Stjepan Šulek iz hrvatskog veleposlanstva u Bonnu. ■

LÜDENSCHIED Fra Marko se vraća u Podravinu

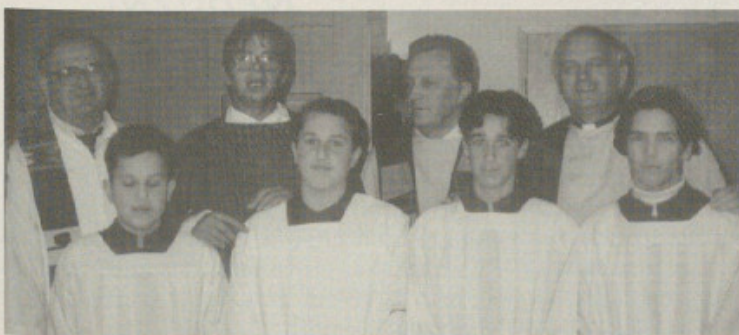
Vjernička zajednica u HKM Lüdenschied oprostila se 3. listopada ove godine od svog svećenika **fra Marka Vrgoča** koji je njom upravljao četiri godine. Oproštajno euharistijsko slavlje je predvodili su fra Marko, fra Bernardo Dukić i fra Marko-

va redovnički subrača. U Lüdenschiedu je na poslijepodnevnom slavlju u ime vjernika govorila Marijana Šalić, a na podnevnom u Schwelmu Slavko Brkljač. Istakli su fra Markovu požrtvornost u okupljanju vjernika, u propovijedanju

Evandjelja, osobito pokretanje skupljanja i slanja pomoći ratom ugroženoj domovini. Mladi će ga pamtiti kao sigurna i pouzdana vjeroučitelja. Njegovom potporom osnovan je u misiji hrvatski nogometni klub „Croatia“. U vjerničkim govorima osjetilo se stanovito nezadovoljstvo što fra Marko mora otići i također zdrava crkvena svijest da

treba poštovati odluke poglavara.

Zajednica hrvatskih franjevac trećoredaca vodila je tu misiju 20 godina. Prije fra Marka Vrgoča u njoj su djelovali fra Đuro Lulić i fra Bernard Rubinić. Sada se u misiju vraća njezin nekadašnji voditelj, biskupijski svećenik **Branko Šimović**. Fra Marko Vrgoč premješten je na službu u domovinu u Kloštar Podravski. Njegovi roditelji, podrijetlom Livnjaci, žive u Srijemskoj Mitrovici, kamo ih je on teškom mukom uspio nedavno pohoditi. ■



Fra Marko drugi s lijeva iza ministranata

HRVATSKA U DEVET ZAGREBAČKIH

DOBA ALOJZIJA STEPINCA (I.)

U lazeći u zagrebačku katedralu sjetili smo se da je prva katedrala na tom mjestu građena nakon što je godine 1094. kralj Ladislav ustanovio zagrebačku biskupiju. Sjetili smo se i povijesnih okolnosti u kojima je nakon smrti kralja Zvonimira Kraljevina Hrvatska uzela za kralja mađarskoga kralja i tako stupila u personalnu uniju s Mađarskom. Sve se to događalo krajem 11. i početkom 12. stoljeća.

Ušavši u katedralu, odmah smo desno na zidu primijetili veliki napis uklesan glagoljicom, posebnim starohrvatskim pismom. Taj napis govori o 13 stoljeća hrvatskoga kršćanstva. Tako smo se podsjetili i na svu hrvatsku povijest prije 12. stoljeća, na razdoblja vladanja kraljeva iz hrvatske narodne dinastije Trpimirovića, i još prije poznatih hrvatskih vladara u doba pokrštenja.

Zapamtili smo da se Hrvati javljaju u krugu europskih naroda i da počinju utvrđivati svoju državu u doba kad su počeli primati kršćanstvo. Skršćanstvom je došla i pismenost i kultura i državnost. Crkveni, državni i kulturni život Hrvata najprije se snažno razvio uz more, osobito oko Splita. Tijekom idućih stoljeća središte cjelokupnog hrvatskog narodnog života sve više seli na sjever, da napokon Zagreb postane glavnim hrvatskim gradom. Osnivajući zagrebačku biskupiju, tuđinski je kralj i nehotice potaknuo razvoj budućega glavnog grada hrvatske države i središta cjelokupnoga hrvatskog kulturnog, privrednog i crkvenog života.

U SRCU SUVREMENE POVIJESTI

Tko danas ulazi u zagrebačku katedralu svakako će najprije poći iza glavnog oltara na grob slugu Božjega kardinala Alojzija Stepinca. Kao što smo se na ulasku u katedralu sjetili najstarije hrvatske povijesti, tako se s kardinalom Alojzijem Stepincem nalazimo u srcu naše suvremene povijesti. Kardinalovo tijelo počiva u podzemnoj grobnici, kripti, gdje su položeni i lijesovi s ostacima drugih hrvatskih velikana, a iznad te grobnice usred prostora iza oltara postavljena je nadgrobna ploča s kardinalovim likom. Taj je lik načinila kiparica Mila Wood izravno po licu preminulog kardinala. On je umro u rodnom mjestu Krašiću 10. veljače 1960.

KOMUNIZAM JE HTIO SKRŠITI KATOLIČKU CRKVU

Zagrebački nadbiskup Alojzije Stepinac postao je poznat u cijelom svijetu kad su ga godine 1946. komunistički vlastodršci osudili na 16 godina robije. Bilo je to namješteno suđenje s lažnim svjedocima, a suci su morali izvršiti što im je unaprijed naredila komunistička partija. Tim suđenjem komunizam je htio skršiti moć Katoličke Crkve u hrvatskom narodu, jer je ta Crkva ostala jedina zaštita i nada tome narodu.

U to isto doba komunističke vlasti, sigurno po planu koji je načinjen u Moskvi, uhitile su i osudile na dugogodišnje robije prvake Katoličke Crkve u svim državama koje su tada pale pod vlast komunizma od Baltičkog do Jadranskog mora. Tako su osuđeni nadbiskupi i kardinali u Poljskoj, u Češkoj i Slovačkoj, u Mađarskoj i u Ukrajini. U svim tim državama je središnja komunistička vlast iz Moskve na čelu sa Staljinom htjela skršiti upravo Katoličku Crkvu, jer se ona jedina nije toj vlasti

pokorila. Komunizam je posvuda naučavao da nema Boga pa je htio zatrti i Crkvu. Razumije se da mu je najopasnija bila ona Crkva koja je na cijelom svijetu najbrojnija, najjača i najbolje organizirana a to je Katolička.

No, u Hrvatskoj je napad na Katoličku Crkvu imao još jedan razlog. U komunističkoj Jugoslaviji zapravo su vladali beogradski centralisti, velikosrbi. Oni su htjeli cijelu državu pretvoriti u veliku Srbiju, a jugoslavensko ime bilo je samo krinka za taj naum. Ti velikosrbi maskirali su se i komunizmom da ostvare svoj plan. Najveća su im zapreka uvijek bili Hrvati koji se nisu htjeli odreći svoje narodnosti, svoga imena, jezika, grba i zastave – svoje slobode. Kad su u komunističkoj Jugoslaviji Hrvati ostali bez državne nezavisnosti, bez slobodnih političkih stranaka i kulturnih ustanova, samo je još Katolička Crkva mogla čuvati narod od uništenja. Zato su protivnici svega što je hrvatsko nasrnuli na Katoličku Crkvu, zato su u ratu i odmah poslije rata pobili i nepravедно osudili više stotina svećenika, zato su priredili i to sramotno suđenje prvom biskupu Crkve u Hrvata, zagrebačkom nadbiskupu.

Ali, baš tom velikom nepravdom oni su postigli da je cijeli svijet saznao za nadbiskupa Alojzija Stepinca. On je postao znak nepokorene Katoličke Crkve i nepokorenoga hrvatskog naroda u borbi protiv bezbožnoga komunizma.

NEDUŽNI POBJEDNIK

Alojzije Stepinac rođen je u Krašiću, nedaleko od Zagreba 8. svibnja godine 1898. Na krštenju je dobio dva imena: Alojzije Viktor. Alojzije je znak nedužnosti, a Viktor znači pobjednik. Kao da su dva imena unaprijed naznačila da će biti nedužan, a osuđen i da će pobijediti.

STOLJEĆA

JUGOSLAVENSKA OBMANA

Cijeli život Alojzija Stepinca pratili su sudbonosni događaji u povijesti njegova hrvatskoga naroda. I on je svojim životom postao znak te povijesti.

Dok je bio dječak Turci su se napokon morali povući iz Bosne i Hercegovine, zemalja koje su u davnini bile u sastavu Kraljevstva Hrvata. Ali bečki car, koji je tada bio i hrvatski kralj, nije Bosnu i Hercegovinu nazad pripojio hrvatskom kraljevstvu, nego ih je izravno zadržao pod svojom vlašću. Tako se na području nekadašnjeg Zvonimirova kraljevstva utvrđuju dvije države koje se danas zovu Republika Hrvatska i Republika Bosna i Hercegovina. Istodobno se Srbija oslobodila od Turaka i postala samostalna kraljevina s prijestolnicom Beogradom i kraljevskom kućom Karađorđevića. Među nezadovoljnim Hrvatima, koji su sve teže podnosili svoje stanje u Austrougarskoj monarhiji, našlo se sve više onih koji su počeli sanjariti kako bi nam bolje bilo u zajedničkoj državi sa Srbima. Tako se rodila jugoslavenska ideja koja će hrvatski narod uvesti u mnogo veće zlo.

U PRVOM SVJETSKOM RATU

Kad je Alojziju Stepincu bilo 16 godina, iz Beograda je organiziran u Sarajevu atentat na bečkog prijestolonasljednika Ferdinanda. Poginuo je on i žena mu Sofija (28. lipnja 1914.). Radi toga se Austrougarska zaratila sa Srbijom, iz čega se razvio prvi svjetski rat u koji su ušle gotovo sve europske države, a zatim i SAD.

Alojzije Stepinac je u to doba završio gimnaziju s ispitom zrelosti u zagrebačkom sjemeništu. Kao osamnaestogodišnjak pozvan je u vojsku i početkom 1917. nalazi se na ratištu prema Italiji s činom poručnika. U srpnju 1918. je ranjen i zarobljen. Kako se tih mjeseci već znalo da se Austrougarska raspada i da se stvara nova



Grab sluga Božjeg, kardinala Alojzija Stepinca u zagrebačkoj katedrali

južnoslavenska država, Stepinac se s više drugih hrvatskih katoličkih mladića iz zarobljeničkog logora prijavio u dobrovoljačku jugoslavensku legiju, jer je to bio najsigurniji put povratka u domovinu.

NEZAKONITO STVARANJE NOVE DRŽAVE

Austrougarska je kapitulirala 28. listopada 1918., a Stepinac je prebačen u Solun u prosincu, kad je sve već bilo gotovo. Već je 1. prosinca stvorena nova država kao Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca.

Nekoliko dana prije bila je stvorena država Slovenaca, Hrvata i Srba na području koje je dotad bilo u

Grada za vjeronaučnu olimpijadu o Zagrebu gradu

Austrougarskoj - što znači današnje republike Slovenija, Hrvatska s Bokom Kotorskom, Bosna i Hercegovina i pokrajina Vojvodina. Ta razmjerno velika država nije ostala samostalnom, nego je Narodno vijeće iz Zagreba požurilo predati je u vlast srpskome kralju. Treba pamtiti da Narodno vijeće nije za taj čin bilo ovlašteno ni od naroda ni od Sabora. Samo je hrvatski političar Stjepan Radić svojim znamenitim govorom u posljedni trenutak upozorio vijećnike da to što rade neće biti zakonito. Uzalud. Srpski prestolonasljednik Aleksandar Karađorđević, koji je već vladao kao regent u ime svog oca Petra I., primio je vijećnike iz Zagreba i 1. prosinca 1918. proglasio ujedinjenje.

IPAK SVEĆENIK

Alojzije Stepinac je 1919. demobiliziran. Potresen svim ratnim strahotama, nije se usudio odmah vratiti u sjemenište, te je neko vrijeme studirao agronomiju. Uskoro se vratio u Krašić na očovo gospodarstvo. U selu je rezervni poručnik, školovan i povučen, uživao veliki ugled. Kao član omladinskog društva našao se 1922. na velikom međunarodnom slavlju katoličke mladeži u Brnu. Ispred 1500 mladih Hrvata on je nosio hrvatsku zastavu. Potaknut od nekadašnjega sjemenišnog duhovnika, Alojzije napokon odlučuje studirati bogosloviju te se uskoro našao zajedno s kolegom Franjom Šeperom u Rimu, u papinskom zavodu Germanicum gdje je studirao punih sedam godina. Završio je studij na papinskom sveučilištu Gregoriana i bio je zaređen za svećenika u Rimu 26. listopada 1930. Ostao je ondje još jednu godinu i postigao naslov doktora teologije. U srpnju 1931. zagrebački nadbiskup Antun Bauer imenovao ga je nadbiskupskim ceremonijarom što znači voditeljem obreda ili obredničarom.

HRVATSKA U DEVET ZAGREBAČKIH

TISUĆLJEĆE KRALJEVSTVA HRVATA

Svih tih godina Stepinac ne nastupa u javnosti, ali duboko doživljava sve što se događa njegovom narodu. U to je doba politički vođa Hrvatskog naroda Stjepan Radić. On se uporno bori protiv tlačenja i iskorištavanja hrvatskog naroda sa strane beogradskih vlasti. Godine 1925. Crkva u Hrvata osobito se zauzela u proslavama tisućgodišnjice hrvatskoga kraljevstva. Na mnoge je crkve postavljena spomen ploča kralju Tomislavu, a cijela crkva svetoga Franje



Stjepan Radić

Ksaverskoga u Zagrebu, s velikim križnim putem pred njom, obnovljena je kao spomenik toj tisućobljetnici. Slavio se spomen pisma što ga je godine 925. papa Ivan X. uputio hrvatskom vladaru Tomislavu Trpimiroviću nazivajući ga kraljem. Budući da je to prvi međunarodni dokument o jednom hrvatskom kralju, Tomislav se slavi kao prvi hrvatski kralj, a godina 925. kao početak hrvatskoga kraljevstva. Hrvatski rodoljubi i Crkva u Hrvata upotrijebili su tu priliku da srpskom kralju diktatoru pokažu i pred cijelim svijetom istaknu da Hrvatska nije velikosrpska kolonija, nego stara država, koja može biti u zajednici s drugim državama, ali se ne odriče svoje državnosti ni svoje povijesti.

ZLOČINI PROTIV CRKVE I PROTIV HRVATSKE

Crkva je u tome pomogla ugroženom narodu. Ona je i sama imala mnogo razloga braniti se od beogradskog nasilja. Kraljevska vlada je već 1922. htjela zabraniti katoličkim svećenicima pristup u škole. Počelo se isticati pravoslavlje kao državna vjera, a katolištvo kao nešto strano čega bi se trebalo odreći. Crkva i narod našli su se zajedno u obrani od nasilja. Kralj Aleksandar I. tih godina izdaje zakone kojima ograničava građanske i narodne slobode. U narodu je sve veći otpor. Stjepan Radić kao hrvatski poslanik u beogradskoj skupštini sve žestće prosvjeduje. Kraljev pouzdanik Puniša Račić, također poslanik, u samoj skupštini 20. lipnja 1928. puca iz pištolja na hrvatske poslanike. Đuro Basariček i Pavao Radić ostaju na mjestu mrtvi, a Stjepan Radić nakon neuspješnog liječenja umire u Zagrebu 8. kolovoza. U njegovu sprovodu 12. kolovoza u Zagrebu Crkva i cijeli narod pokazali su da se neće pokoriti beogradskom nasilju.

Otad je sasvim jasno da država SHS - koju će 1929. kralj proglasiti Kraljevinom Jugoslavijom - nije zakonita država nego tudinska okupacija. Proglasivši državu Jugoslavijom kralj je 6. siječnja 1929. ukinuo Ustav, zabranio stranke, zabranio upotrebu hrvatskog imena, zaniijekao Hrvatima da su narod i proglasio ih plemenom jugoslavenskoga naroda. Da zatre spomen na kraljevinu Hrvatsku, kralj je cijelu Jugoslaviju podijelio na nova upravna područja, devet banovina, koje je nazvao po rijekama, a jednu po moru ("riječne banovine"). Beogradska uprava je 1931. dovela sve hrvatske banke do propasti te je otada svaki dinar trebalo prosjačiti od Beograda.

Nakon pogibelji Stjepana Radića dr. Ante Pavelić u izbjeglištvu organizira ustaški pokret za oslobođenje Hrvatske. U domovini je Radićev nasljednik dr. Vladko Maček, vođa Hrvatske seljačke stranke, više puta uhićen i suđen. Alojzije Stepinac počinje službovati na

Kaptolu u doba kad 1931. beogradski diktatori provode izbore u kojima se moralo javno glasovati. To je značilo da će svi protivnici režima biti zabilježeni i progonjeni. Hrvatska oporba nije htjela izaći na takve izbore.

Godine 1933. Maček je osuđen na tri godine strogog zatvora.

STEPINAC POSTAJE NADBISKUP

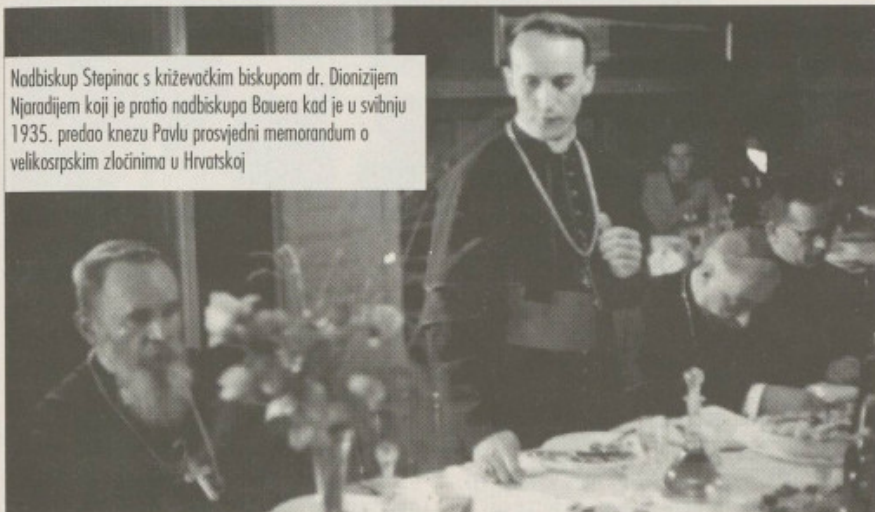
U to doba traži se nasljednik zagrebačkom nadbiskupu Antunu Baueru. Kralj je imao pravo ne složiti se s predloženim kandidatima. Nije mogao proći nitko tko se već javno zamjerio režimu. Stepinac se tih godina nije isticao, pa kralj nije znao što se u njemu krije. Kad je on predložen za nadbiskupa, i kad je kralj čuo da se on bio javio kao dobrovoljac za solunski front (premda je rat završen prije njegova dolaska u Solun), nije se usprotivio njegovu imenovanju. Aleksandar nije ni slutio da je tako dopustio promaknuće čovjeka koji će postati najveći znak hrvatskoga katoličkog otpora protiv svake diktature. Alojzije Stepinac, imenovan za zagrebačkog nadbiskupa koadjutora, zaređen je za biskupa na blagdan svetog Ivana Krstitelja 24. lipnja 1934. u zagrebačkoj katedrali. Zajedno s nadbiskupom dr. Antunom Bauerom na mladog su Stepinca položili ruke sarajevski nadbiskup dr. Ivan Šarić i splitski biskup dr. Klement Bonifačić. I to je bio znak jedinstva Crkve u Hrvata na cijelom području nekadašnje Tomislavove i Zvonimirove Hrvatske.

POGIBIJA KRALJA DIKTATORA

Kralj je međutim uvodio sve težu diktaturu, nastojeći i u inozemstvu prirediti atentate na poznatije hrvatske političare. Oni su uzvratili tako da je kralj Aleksandar I. ubijen 9. listopada 1934. u Marseilleu dok je bio u službenom pohodu Francuskoj. Budući da je prestolonasljednik Petar II. bio maloljetan, vlast je preuzelo kraljevsko namjesništvo na čelu s kraljem i rodom knezom Pavlom.

STOLJEĆA

Nadbiskup Stepinac s križevačkim biskupom dr. Dionizijem Njaradijem koji je pratio nadbiskupa Bauera kad je u svibnju 1935. predao knezu Pavlu prosvjedni memorandum o velikosrpskim zločinima u Hrvatskoj



NADBISKUP ANTUN BAUER - "BRANITELJ HRVATA"

Širom zemlje jača žandarmerijska strahovlada. U mnogim mjestima kraljevski žandari muče i ubijaju nedužne Hrvate. Glasovi o svim tim zločinima slijevaju se u biskupske urede. Crkva je ipak još uvijek najslobodnija i najhrabrija. Zagrebački nadbiskup dr. Antun Bauer sa svojim koadjutorom nadbiskupom Stepincem sastavlja veliki memorandum s mnoštvom dokumenata o tome kako su žandari i policijski agenti u cijeloj Hrvatskoj nekažnjeno mučili i ubijali ljude. Taj memorandum nadbiskup predaje namjesniku knezu Pavlu. Bilo je to u svibnju 1935. – nakon što su 5. svibnja održani izbori na kojima je policija krivotvorila rezultate te je vladina stranka dobila većinu.

Već prije toga u studenom godine 1934. nadbiskup Bauer i nadbiskup koadjutor Stepinac prvi su potpisali memorandum istaknutih hrvatskih intelektualaca protiv diktature, nazvan "zagrebački memorandum". Pravi je trenutak da se približimo poprsju nadbiskupa Antuna Bauera koje se nalazi uz zid iza Stepinčeve nadgrobne ploče u nizu spomen-ploča mnogih zagrebačkih biskupa i nadbiskupa. Ispod Bauerova poprsja latinski natpis kaže da je dr. Antun Bauer rođen 11. veljače 1856., umro 7. prosinca 1937., da je bio zagrebačkim nadbiskupom od godine 1914.



Poprsje nadbiskupa Antuna Bauera u zagrebačkoj katedrali

do 1937. i da je bio DEFENSOR CROATORUM TEMPORE DICTATURAE REGIS ALEXANDRI KARADORDEVIĆ, što znači: branitelj Hrvata u doba diktature kralja Aleksandra Karađorđevića.

Nadbiskup dr. Antun Bauer svih je godina branio svoj narod kao i slobodu i dostojanstvo svakoga čovjeka. Predloživši za svoga nasljednika mladoga Alojzija Stepinca, osigurao je najistaknutijeg branitelja vjerske i narodne slobode i svih ljudskih prava u teškim desetljećima koja su nadolazila. □

- Najpoznatiji grob u Zagrebu – gdje je, kako izgleda, što o njemu znaš?
- Kada, kako i zašto je osuđen nadbiskup Alojzije Stepinac?
- Moskovski i beogradski razlozi za progonstvo Katoličke Crkve u Hrvata
- Rođenje, krštenje, svećeničko redenje, biskupsko redenje i smrt Alojzija Stepinca
- Što se događalo sa zemljama nekadašnjeg Tomislavova i Zvonimirova kraljevstva u doba Stepinčeva djetinjstva?
- Čime su se tada neki Hrvati obmanjivali?
- Prvi svjetski rat, Alojzije Stepinac u tom ratu
- Kako je država Slovenaca, Hrvata i Srba ušla u Kraljevinu Srba, Hrvata i Slovenaca? Kad se to dogodilo? Tko se u Hrvatskoj i zašto tome usprotivio? Kad je ta država prozvana Jugoslavijom?
- Alojzije Stepinac od demobilizacije do imenovanja za obredničara u Zagrebu
- Što je Crkva učinila za narod g. 1925.?
- Beogradski zločini protiv Crkve i protiv hrvatskog naroda
- Kako je i kada Stepinac postao nadbiskup koadjutor?
- Koji su ga biskupi zajedno zaredili, što je time označeno?
- Koji su dokumenat g. 1934. potpisali nadbiskupi Bauer i Stepinac, koji je dokumenat g. 1935. nadbiskup Bauer predao knezu Pavlu Karađorđeviću?
- Kako je i zašto nazvan nadbiskup Antun Bauer na postolju njegova poprsja u katedrali? (latinski i hrvatski)

ESCHBORN

Tko su i odakle su Muslimani/Bošnjaci?

U dane održavanja Sajma knjiga u Frankfurtu, navečer 8. listopada u Eschbornu Stadthalle, u organizaciji ugledne tamošnje hrvatske ugostiteljke gđe Luce Galešić, održano je predstavljanje najnovije knjige istaknutog hrvatskog književnika **Ivana Aralica „Spletanja i raspletanja čvorova“**. Bila je to prilika da vrsni poznavatelj domovinskih povijesnih i sadašnjih političkih prilika održi predavanje o političkoj zbilji u Bosni i Hercegovini. Govorio je o činjenici da se današnji Muslimani, premda vuku podrijetlo od predaka koji su bili uglavnom Hrvati a dijelom i Srbi, ne osjećaju više ni Hrvatima ni Srbima. Nacionalna pripadnost doista se ne određuje porijeklom, nego sadašnjom svijesću o toj pripadnosti.

Svoje novo biće ti potomci nekadašnjih katolika, odnosno pravoslavnih, koji su primili muslimansku vjeru označili su u

U Stadthalle kod gospode Luce Galešić okupili su se brojni zauzeti Hrvati. Našao se ondje i generalni konzul Karakaš

Foto:
Nenad Čolić



naše doba nacionalnim imenom Musliman. To što se u najnovije doba mjesto toga imena počinje upotrebljavati u istom smislu ime Bošnjak, po Aralčinu mišljenju nije bitna promjena, nego pokušaj da bi se tim imenom mogli početi nazivati i oni građani Bosne i Hercegovine koji po vjeri nisu muslimani. To bi osiguralo vlast muslimanske većine u cijeloj državi.

Oslanjajući se na pisanje Alije Izetbegovića, Ivan Aralica upozorio je i na fundamentalističko usmjerenje, stanovitu muslimansku isključivost koja od Islama čini ne samo vjeru nego i načelo državotvornosti i temelj svega državnoga i društvenoga uređenja. Aralica drži da je to usmjerenje u Bosni zaista prisutno i da utjecajni krugovi tamošnjih muslimana od toga ne odstupaju.

Nazočni su vrlo pažljivo slušali izlaganje velikog hrvatskog književnika, koji je također uvaženi suradnik i savjetnik predsjednika Republike Hrvatske. Pitanja su bila vrlo određena i zahtjeva, odgovori, spremni i samosvjesni. Razumije se da mnoga pitanja nisu mogla dobiti odgovor, jer te odgovore upravo s tolikim žrtvama i naporima traži sav hrvatski narod: Kad će Hrvatska sva biti slobodna? Kad će Srbi u Republici Hrvatskoj početi nju smatrati vlastitom državom? Zar je srednja Bosna sa Sarajevom otpisana? ... Izostanak odgovora bio je znak ozbiljnosti. Time je potvrđena vrijednost ovakvih susreta.

Tihomir



Na tiskovnoj konferenciji nastupili su među ostalima Ivan Aralica (treći s desna) i Stjepan Šulek (drugi s lijeva)

CLEEBRONN

Novost svakodnevice

Pri hrvatskim katoličkim misijama u biskupiji Rottenburg-Stuttgart, radi usklađivanja svih djelatnosti postoje odbori za žene, za mlade i za obitelji. Za članove tih odbora i njihove obitelji održan je od 17. do 19. rujna ove godine seminar u „Jugendhaus Michaelsberg“ u Cleebrodu. Pripremili su ga gđa Barbara Waidinger, referentica za žene i obitelji pri biskupiji, i dr. Tomislav Međugorac iz Ureda za izobrazbu odraslih. Predavanja je držao gosp. Michael Wahl iz Njemačkog katoličkog obiteljskog saveza (Familienbund deutscher Katholiken). To što je govorio bilo je ne samo važno nego i za sve privlačno. Sudionici su razvijali zajedništvo pjesmom, plesom, molitvom, meditacijom, igrama, zajedničkim obrocima i šet-

njama, čitanjem iz Svetoga Pisma i pripremanjem euharistijskih slavlja. Tako se sav rad i odmor, bračni i obiteljski život i sve životne tegobe unose u

služenje Euharistije i prinose Ocu. Tako laici posvećuju Bogu sav svijet. U događanju seminara svi su sudjelovali i za sve je to bilo nešto novo.

Stanka



IZLOŽBA

Iz kolijevke Petra Zrinskoga

U sklopu multikulturalnog tjedna, a uz svestrano zalaganje gđe Bosiljke Dreher, zastupnice inozemnih sugrađana u gradskom Vijeću, grad Hattersheim omogućio je slikarima i grafičarima „Vrbovečke umjetničke kolonije“ da izlože svoje radove u Posthofu, u predvorju Hessensaal od **8. do 29. listopada**. Izložbu je potpomoglo Općinsko vijeće i Komunalno poduzeće Vrbovec, mesna industrija PIK Vrbovec, Zagrebačka banka – filijala Vrbovec i Foto-video studio 001. Izloženo je tridesetak radova dvanaestorice umjetnika, a izložbu je u petak 8. listopada otvorio hattersheimski gradonačelnik g. Schubert.

Slikari koji su se predstavili na izložbi tvore jezgro „Vrbovečke umjetničke zajednice“ nastale prije više od petnaest godina, koja je od početka bila vrlo raznorodna. Počela je djelovati kao amatersko društvo, jer su se ljudi uz redovan posao htjeli još nečim baviti. Poslije su okviri skupine postali preuski, priključili su joj se i profesionalni umjetnici te je proširila svoj krug djelovanja. Članovi su skupno i pojedinačno izlagali u zemlji i inozemstvu, a pokrenuli su i „Vrbovečke susrete umjetnika“ za druženje i izmjenu iskustava. Već godinama njeguju prisne odnose s umjetnicima iz Kaposvara u Mađarskoj.

Umjetnici koji su bili odabrani predstaviti svoje radove, a time i svoj grad, različitih su umjetničkih usmjerenja i služe se različitim tehnikama. Ipak, kako navo-

di M. Bešlić u popratnom katalogu, oni, svaki kroz sebi svojstveni „umjetnički rukopis“ mogu zadovoljiti i najzahtjevnije ukuse. Tako nas **Mladen Kefalja** kroz pastelne ljubičaste krajolike odvodi u zaboravljena carstva riječnih vrba i polja s makovima. **Dragutin Mandekić** i **Zlatica Hunjek** dočaravaju nam u svojim akvarelima tišinu i jednostavnost slavonske i slatinske ravnice. **Radovan Vojvodić**, zabavljen u uljane mrtve prirode, pokazuje nam kako se zna izvrsno služiti smeđim nijansama, stvarajući gotovo rembrantovsko ozračje vinskih podruma. Nasuprot njemu **Josip Happ** zaslijepljuje nas moneovskim obiljem svjetla naših primorskih ulica.

Da su predstavljanje kulture i umjetnosti svoga naroda najzahvalniji načini saobraćanja i druženja s drugim narodima, pokazalo je veče u Hattersheimu. Diskretno postavljena zakuska PIK-a Vrbovec i hrvatskih gostioničara iz Hattersheima, živi i jedri glasovi hattersheimskih folklorista koji su se predstavili plesom iz Podravine. U sklopu njihova nastupa na glasoviru je svirala Vesna Školnik iz Frankfurta koju je tamošnji zamjenik gradonačelnika g. Fransen radosno prepoznao kao svoju nekadašnju malu učenicu. Tugaljivi i sugestivni hrvatski pejsaži, koje mi Hrvati ovdje doživljavamo poput zavjetnih slika, oživjeli su prekrasne starinske prostore gradske vijećnice i pokazali nam, kako reče sudionik g. Happ, da ni u ovim teškim vre-



Gradonačelnik Schubert sa slikarom Boltizarom

menima kultura ne može biti mrtva, i da je kroz nju još uvijek moguće doživjeti nešto lijepo.

Predstavnici Vrbovca darovali su gradonačelniku Schubertu grafiku slikara **Josipa Boltizara** i pozvali domaćine da ih pohode. Poziv je prihvaćen. Izaslanstvo Hattersheima pohodit će Vrbovec 15. lipnja iduće godine u doba održavanja „Vrbovečkih godišnjih manifestacija“, pri kojima se pripremaju jela i pića „... kak su jeli naši stari“. Ovom je izložbom otvorena suradnja Vrbovca i Hattersheima kao gradova prijatelja.

Prilika je napomenuti da se grad Vrbovec spominje već godine 1244. kao naselje i posjed što ga je kralj Bela darovao Junku, sinu Izaka iz Ravna. Potkraj 15. stoljeća Vrbovec je trgovište s obrtnicima i sajmovima. U tijeku 16. i 17. stoljeća Turci su ga razarali i pljačkali. U Dubravi je godine 1527. Ivan Zapolja izabran za kralja. Vrbovec brane i Zrinski, jer ondje imaju posjede. U Vrbovcu se godine 1621. rodio Petar Zrinski, koji je kao hrvatski ban godine 1671. pogubljen u bečkom Novom Mestu. Poznata je vrbovečka obitelj Farkaš-Vukotinović, iz koje potječe Ljudevit Vukotinović, sudionik hrvatskog narodnog preporoda, književnik, znanstvenik-botaničar i veliki župan križevačke županije. Toj je obitelji pripadalo sredinom prošloga stoljeća vlastelinstvo Lovrečina, a dvorac Lovrečinu Grad darovao je sestrama milosrdnicama za dječji dom, odnosno pučku školu, Markiz Eugen Piennes koji se spominje i kao darovatelj 28 umjetničkih slika akademiji znanosti i umjetnosti u Zagrebu, sadašnjoj HAZU.

Tekst: Ružica Petričević
Slike: Nenad Čolić



Vrbovčani u razgovoru sa suradnicom Žive zajednice



Vjeruju li današnji ljudi da nas poslije smrti čeka raj ili pakao? Crkva kaže da ćemo nakon smrti biti živi, sebe svjesni i zauvijek sretni ili zauvijek prokleti. Ali stručnjaci za istraživanje javnoga mnijenja nedavno su ustanovili da u Italiji, od starine katoličkoj zemlji, to što Crkva uči baš tako prihvaća 28,8 % pučanstva. Njih 39 % drži da nečega na onom svijetu ima, ali sasvim drugačije nego što Crkva uči. Njih 23,6% ne vjeruju ni u kakav život poslije smrti.

• Nesigurni i neodređena mišljenja

Ljudi su na pitanja tako odgovarali i tako su statistike zabilježile, ali je uvijek moguće da bi i drugačije odgovarali da su im pitanja drugačije postavljena. Istina je, naime, da većina tih ljudi kiti grobove svojih pokojnika, pali za njih svijeće i traži da se za njihove duše održavaju vjerski obredi i molitve. Možda bi podrobnije i obzirnije ispitivanje pokazalo da je stav o životu na onome svijetu u ljudima dosta neodređen, pa je i ono što o tome kažu nesigurno, približno ili čak sasvim nesuvislo. Ali moglo bi se primijetiti da se ta nesigurnost i neodređenost nalazi i u vjerovanjima, predajama i, opisima i slikama različitih religija. Sve su religije sigurne da ima života poslije smrti, ali ne govore sve o tome jednako. I u samom kršćanstvu prikazi o raju i paklu prilično

UZ DUŠNI DAN

Kako je na drugom svijetu?

se razlikuju u razna doba povijesti i u raznim zemljama i sredinama.

Iz katoličkog katekizma znamo da nas vjera uči kako oni što umiru u prijateljstvu s Bogom idu u raj, odnosno prije toga u čistilište da se očiste od tragova grijeha, a oni koji umiru u smrtnome grijehu da idu u pakao. I o tome su statističari baš u Italiji skupili nedavno podatke. Kažu da 30,8% građana ne vjeruju da pakao uopće postoji, njih 31% da su o tome nesigurni. Statistički podaci o vjeri da postoji raj su nešto malo bolji: 22,4% kažu da ne vjeruju, a 27,8% da nisu sigurni. Žene su se pokazale vjernije od muškaraca. Samo 19,3% žena misli da sa smrću sve završava, dok tako misli 21,1% muškaraca. Među mladima njih 45% vjeruju da ima života poslije smrti, a najnesigurniji su četrdesetogodišnjaci – njih 28%.

Ista istraživanja pokazuju da 40,9% ljudi vjeruje da postoje anđeli, a 38,2% da postoje i đavli.

• Gori li u paklu prava vatra?

Kad ljudi tako kažu da vjeruju ili ne vjeruju o raju i paklu, o anđelima i đavlima, opet se javlja pitanje što kome od njih te riječi znače. Jedan je, možda, čuo da u paklu gori prava pravcata vatra i da đavli bodu duše ostrim vilama, pa kaže da u to ne vjeruje. Drugi je čuo da je pakao stanje bez ljubavi i bez smisla u koje dolaze oni koji baš nisu htjeli živjeti u ljubavi. Takav će možda reći da u to vjeruje ili da bi tako nekako moglo biti. Trebalo bi dakle prije svega razvidjeti što kome te

riječi znače i što se je sve o tome u različitim religijama govorilo u tijeku povijesti.

• Kad je raj bio gore a pakao dolje

Predodžbe i odgovarajuće slike o raju i paklu u staro su doba ovisile o tome kako su ljudi zamišljali sastav svemira. Dok znanost nije otkrila da se Zemlja vrti oko sebe i koluta oko Sunca, ljudi su se povodili za svojim očima, pa su držali da je Zemlja velika i čvrsta, da je iznad nje nebeski svod na koji su pričvršćeni Sunce, Mjesec i Zvezde kao svjetila. Iznad nebeskoga svoda zamišljali su raj s Bogom, anđelima i dušama dobrih pokojnika, a ispod Zemlje pakao s đavlima i prokletim dušama. Kad su već bili shvatili da Zemlja nije ravna ploča, nego kugla, onda su zamislili da je nebeski svod također mnogo veća kugla iza koje je raj, a pakao da se nalazi negdje duboko ispod Zemljine površine.

Odmah treba istaknuti da takve predodžbe ljudima nije Bog objavio, nego su oni došli na temelju svog izravnog promatranja Zemljine površine i nebeskog svoda u doba kad se znanost još nije bila razvila. Bog o tome ništa nije objavljivao, jer je htio da ljudi kao njegovi dobri učenici sa svojim razumom i iskustvom sami razviju znanost i shvate kako je sastavljen taj svijet koji je On stvorio. Zato se događalo da su i sveti proroci, koji su pisali Bibliju, opisujući nebo i zemlju unosili u tu Bibliju ono što se u njihovo vrijeme mislilo o sastavu svemira. Kao što ih Bog nije naučio neki savršeni jezik da bi njime pisali Bibliju, nego su pisali kako

Di Luca Signorelli,
„Risurrezione della
carne“ e
„Dannati all'inferno“
(particolare).
Orvieto



Luca Signorelli: „Uskrsnuće tijela“ i „Osudeni u pakao“ (detalji)

je tko znao, više ili manje pismeno, tako ih nije učio ni prirodnim znanostima, nego su i u tome bili jednaki ljudima svoga vremena.

• Oslobođenje od maštanja

Pa što ih je onda Bog učio? Učio ih je najprije da ih voli, da ih je stvorio da poput njega jedni druge usrećuju, da svaki od njih bude čovjek, a ne nečovjek. I napokon da je u Isusu on sam postao čovjekom da bi ljude spasio i usrećio.

Navijestio je da će oni koji mu se pridruže u ljubavi biti zauvijek sretni, a oni koji umjesto ljubavi prihvate sebičnu mržnju da će zauvijek biti nesretni.

Sve drugo što se nalazi u Bibliji, predajama i obredima, vjerskoj književnosti, pjesništvu i slikarstvu samo su znakoviti i slikoviti načini da se to što je glavno izrekne na ljudski način. Razumije se da je osobito u pričama i slikama ljudska mašta imala prilike mnogo toga mijenjati, uljepšavati ili strašno prikazivati, već prema svom ukusu i namjerama.

U naše doba znamo kako izgledaju Zemlja, Sunce, Mjesec, planeti i zvijezde. Znamo da iznad neba, iznad prividnog nebeskog svoda, nema nikakvih prostora za raj, niti u središtu zemlje ima mjesta za pakao. Što onda o tome uopće možemo vjerovati? Ne preostaje nam drugo nego točnije pogledati što o tome poručuje Sveto pismo, što nam je Bog doista o tome objavio. I to onda dobro razlikovati od proizvoda ljudske mašte, neznanja i doumljivanja.

• Ne opisi nego znakovi

Slike koje ovdje prenosimo pokazuju kako su to umjetnici nekoć zamišljali. Vjeru u uskrsnuće tijela umjetnik izražava slikom kako anđeo na Sudnji dan trubi, a mrtvaci oživljuju i izvlače se iz zemlje. Jedni svježih tijela za blaženstvo, drugi kao oživjeli kosturi za prokletstvo koje se zove i „druga smrt“. Zna se da to neće tako izgledati, da će to biti sasvim novo neusporedivo iskustvo. Ali je istina da ćemo poslije smrti zaista uskrsnuti ne samo dušom nego i tijelom, kao cijeli ljudi. I kao takvi ćemo zauvijek živjeti s Bogom, ili – ne dao Bog! – bez njega. Druga slika maštovito prikazuje kako zburadi davao odvlači grešnicu u pakao. Jasno je što je umjetnik htio izraziti, i jasno je da davao tako ne izgleda. Lik grešnice izražava grešnu požudu koja pušta da je napast prevari.

Takve i slične slike nisu, dakle, opisi zagrobnoga života, nego više ili manje promišljeni te više ili manje ukusni ili neukusni znakovi koji upućuju misliti na zagrobni život, koji bude u nama sigurnu nadu i opravdanu strepnju. ■

RIEDERICH

„Ihr seid spitze!“

„Mi mladi sanjarimo, učimo, tražimo, želimo se dokučiti – pomozite nam Bože...“, govorila je djevojka prinoseći Pismo na oltar, a vrlo trijezni prelat Adam nije se mogao svladati da ne usklikne „Ihr seid spitze“. Oko 500 mladih Hrvata iz 16 Hrvatskih katoličkih misija u biskupiji Rottenburg-Stuttgart okupilo se na Sedmom susretu hrvatske katoličke mladeži. U ime organizatora, biskupijskog Odbora za mlade, pozdravio ih je pastoralni suradnik HKM Waiblingen Ivan Ivanković. Milijan Leko, mladić iz Stuttgarta pozvao je vršnjake da objave „rat ratu“. Podijeljeni u skupine mladi su radili na osnovu 16 biblijskih ulomaka koji govore o miru, iznosili misli, sastavljali molitve. Govorili su srcem, jer jedva je tko među njima nepozlijeden ratom. Mnogo ih je izbjeglica, a nekima su izginuli i najmiliji. Ipak su trijezno kršćanski govorili

o miru, o pružanju ruke neprijatelju, o opraštanju zločincima. Baš to je zadivilo prelata. Rekao je da se Nijemci mogu ponositi što među njima žive takvi mladi kršćani. A kako bi se tek ponosila domovina da se kojom srećom u nju vrate!

Slavljenje je predvodio fra Josip Bebić, hrvatski misionar u Kölnu. Prije euharistije mladi su se ispovijedali. Pjevanje je predvodio VIS „Novo proljeće“ iz Waiblingena. Fra Josip je pitao mlade kako žele graditi mir? Lopatom, kompjutorom, knjigom, puškom, plaćem, smijehom, molitvom? Treba i za mir demonstrirati, i pisati političarima, i prosvjedovati protiv neistinitih izvještaja u njemačkom tisku. Najjače je oružje molitva. Treba moliti i zato da ne upadnemo u napast vraćati zlo za zlo.

Nakon mise su zajedno objedovali a poslijepodne su proveli u razgovorima, natjecanjima, pjesmama i plesu. Svirali su i pjevali misijski sastavi „Ruža“ i „Novo proljeće“.

Stanka Vidačković



Dio sudionika, u prvom planu mladi iz Heilbronna

ROTHENBURG OB DER TAUBER Blistavi crveni krovovi

Socijalni radnici, pastoralni suradnici i svećenici koji skrbe za strance u rothenburškoj biskupiji našli su se 15. rujna zajedno na jednodnevnom izletu u Rothenburg ob der Tauber. Bilo ih je 150. Izlet je pripremio naš svećenik Luka Lucić, predsjednik „Mitarbeitervertretung“ sa suradnicima, a pod pokroviteljstvom biskupijskog ordinarijata.

Nakon višesatne vožnje autobusima stigli su na cilj i slavili euharistiju u crkvi sv. Ivana. S kulturnim znamenitostima crkve i poviješću župe upoznao ih je mjesni župnik. Katolika je ondje 20 % među evangeličkom većinom. Grad je pun vrijednih i dobro očuvanih starih spomenika. Na kući koja je u gradu vjerojatno najstarija piše da je podignuta prije 1000 godina. Franjevačka je crkva iz 13. stoljeća. Sa starog 60 metara visokog tornja

puca pogled na grad koji je nazvan po crvenim krovovima što blješte na suncu i zelene proplanke između kojih vijuga rijeka Tauber. Na Weihnachtsmarktu, s božićnim ugođajem usred jeseni, izletnici su se snabdijeli suvenirima.

S.V.



Za bolja vremena hrvatskog turizma

„Hrvatska turistička centrala“, koja je nakon jednogodišnjeg zastoja početkom ovoga ljeta opet otvorena u velegradu na Majni, imala je vrlo značajnu ulogu u predstavljanju našega turizma. Vidljivo je to i u njemačkim sredstvima javnog priopćivanja koja vrlo optimistički podupiru taj dosada jedini naš turistički ured u Europi. I najpoznatije televizijske kuće razglasu taj naš centar, kako bi se Jadran opet približio i učinio pogodnim za ljetovanje turistima iz Njemačke.

Tako uspješno isticanje hrvatskog turizma ne ostaje bez rezultata. Sve je više Nijemaca koji se vraćaju našoj obali, njezinim prirodnim ljepotama i ljubaznim domaćinima. Najviše ih dolazi na sjeverne dijelove hrvatske obale, a hrabriji nautičari s velikim zadovoljstvom krstare i do srednjedalmatinskih marina.

Ankica Ronji, voditeljica Hrvatske turističke centrale u Frankfurtu, ne krije svoje zadovoljstvo. Kaže: „Gotovo nas svakodnevno nazivaju naši dugogodišnji gosti, želeći saznati što se u međuvremenu dogodilo i što se događa u njihovim nekadašnjim, a po svemu sudeći i budućim lje-



valištima. I oni koji su bili navikli ljetovati južnije, u područjima koja su sad ugrožena, ne mogu ipak bez naše obale pa su upravo minulo ljetovanje u Istri i na Kvarneru. Ponovnim otvaranjem ove centrale željeli smo uvjeriti svoje potencijalne goste u sigurnost ljetovanja u Hrvatskoj. Glavnu ulogu u cijeloj toj promidžbi imala su njemačka glasila koja na naš turizam gledaju s velikom naklonošću. Njihova će nam potpora i dalje biti od izuzetne važnosti za oporavak našeg turizma.“

I nedavno veliko turističko slavlje u Frankfurtu na kome se za tri dana izredalo oko milijun i pol posjetitelja pokazalo je da nam zaista sviču ljepša turistička vremena. Hrvatski štand na toj velikoj turističkoj priredbi bio je zaista zapažen.

U „Hrvatskoj turističkoj centrali“ u srcu Frankfurta voditeljica Ankica Ronji često Nijemcima predstavlja Dubrovnik – naš turistički biser, kako to prikazuje i naša fotografija.

Perom i Kamerom: Zoran Roko Pašković

Četrdeset godina dušobrižništva za Hrvate



Zajedničko misno slavlje s biskupom Culejem

Davne godine 1953. Sveta Stolica imenovala je svećenika **Dragutina Kavjaka** za dušobrižnika hrvatskih i slovenskih katolika u nadbiskupiji Bamberg u Njemačkoj. Ove godine 14. studenog održat će se u Nürnbergu u prostorijama hrvatske katoličke misije završno slavlje te četrdesete obljetnice s bogatim programom. No, u završna slavlja spada i velika zajednička euharistija, koju je ondje 4. srpnja predvodio biskup iz Zagreba **Marko Culej** podijelivši i sakrament potvrde tridesetomorici mladih koji ondje žive u izgnanstvu. Sudjelovali su: generalni vikar bamberske nadbiskupije **Alois Albrecht**, provincijal hrvatskih salezijanaca **Mirko**

Barbarić, tamošnji njemački dekan i župnik, direktor Caritasa i svi naši svećenici, koji su ondje dosad djelovali. Nakon svečanog objeda, nastavljeno je slavlje s narodom uz ples i glazbu obnovljenog folklornog sastava.

U sklopu obilježavanja četrdesete obljetnice održano je više raznorodnih skupova.

Matica hrvatska priredila je više predavanja, nekoliko svećenika, prognanika, zatvorenika i stradalnika, svjedočilo je svoja iskustva. Sestre **Kćeri Marije Pomoćnice** predstavili su svoju zajednicu i svoju skrb za napuštenu žensku mladež. Salezijanac **Stjepan Bolkovac** je u trodnevnicu osvijetljavao što muči mlade, a što

iseljeničke obitelji. Zagrebački zbor **Collegium pro musica sacra** dao je svoj glazbeni prilog. Na blagdan Marije Pomoćnice priredena je **prva pričest** za 42 mladih izbjeglica. Na blagdan Presvetog Trojstva misiju su pohodili **salezijanski novaci**, prikazavši skazanje o don Boscu.

Od godine 1971. misijom upravljaju hrvatski salezijanci. Prvi je voditelj bio **Josip Kokorić** zajedno s **Tomislavom Antekolovićem**. Zapamćeni su osobito kao vrsni vjeroučitelji salezijanci **Franjo Marušić**, **Stjepan Bolkovac**, **Nikola Šošić**, **Ivan Pajtak**, **Josip Ljubić**, te **Ivan Matijević**. Mladi iz te misije postizali su zapažene uspjehe na vjeronaučnim olimpijadama, a osobito su se istakli njegovanjem folklora, pjesme i glazbe. Humanitarno društvo, za koje je najzaslužniji svećenik **Niko Šošić**, djeluje pri misiji već tri godine, a poslalo je u domovinu više od 200 tegljača. Otkako su misiju preuzeli salezijanci, uključene su u socijalni rad članice zajednice **Krista Kralja: Slavica Tuškan, Marija Mašina, Grozdana Kosina**. Njima se u posljednje vrijeme pridružila **Ivana Čirka**.

Sadašnji voditelj misije salezijanac **Božo Šimičić** potrudio se da cijeli niz proslava i priredbi o 40. obljetnici bude usmjeren duhovnoj obnovi. ■

WUPPERTAL

Do kraja uporna i snalažljiva Barbara

Caritasova socijalna radnica Barbara Matanović u Wuppertalu otišla je u mirovinu. Na maloj svečanosti koju joj je 7. srpnja upriličio tamošnji Caritas našli su se ugledni Caritasovi namještenici iz Kölna i Wuppertala te kolege i kolegice iz kolnsko-aachenskog područja. U prigodnim govorima istakli su Barbarinu sposobnost prilagodbe i snalaženja u 23. godine njezina služenja svakovrsnim



Barbara Matanović odlazi u mirovinu predajući posao nasljednici Vlatki Blagajić

nevoljnicima. Zapazili su i Barbarinu žilavost za očuvanje vlastitog hrvatskog identiteta u zgodno i nezgodno vrijeme i njezinu širinu u ophođenju sa stradalnicima drugih narodnosti i vjeroispovijesti iz jugoistočne Europe. Barbara je progovorila o svim godinama svoga služenja od 1970. do 1993. Doškolovala se na stručnoj pedagoškoj školi u Düsseldorfu i stekla izvanredno stručno obrazovanje za odgojiteljicu u proljeće 1977. Od 1981. do 1984. izvanredno je studirala socijalni rad na Visokoj katoličkoj školi u Aachenu i diplomirala u prosincu 1985. Sedamdesetih je godina pomagala našim gastarbajterima u snalaženju u stranoj svakodnevici da bi im poslije bila savjetnica glede odgoja djece, čuvanja kulturnog iden-

titeta te obiteljskih nesporazuma. U svojoj riječi Barbara se sjetila i neprituljivosti u doba komunističke strahovlade koja je na službenike Caritasa prijeko gledala i omalovažavala njihov rad. Istaknula je i trajnu iskrenu suradnju s HKM Wuppertal gdje je tijekom svih tih godina surađivala s pet svećenika i sedam časnih sestara.

Svi s kojima je surađivala pamte da je uvijek bila vedra i neumorna. Navrijeme se je pobrinula i za dostojnu nasljednicu, diplomiranu mladu socijalnu radnicu Vlatku Blagajić rodom iz Siska. Sa svima se stigla oprostiti jer je na sve mislila. Sa zasluženom mirovinom Barbara se vraća živjeti u zavičaj kraj dragoga Zagreba.

Jura Planinc

Vi veliki

Vi veliki, poslušajte jednom djecu. Predugo ste slušali stručnjake, direktore i generale. Predugo ste vjerovali u imetak i moć, u napredak i oružje. Vi veliki, pogledajte djecu. Jer malo djeteta otkriva ono što nam svijet daje, da ne zaboravimo čudo svega što živi. Vi veliki, uzmite dječje oči, da gledate život drukčije. Uzmite dječji san za izgubljenim rajem. Uzmite dječji smješek i dječju radost zbog malih stvari. Uzmite dječje srce da vjerujete u ljudsku ljubav.

Mara Lučić, Düsseldorf

MAINZ

Bila im je blagoslov

U svakom životu ima događaja koji ostavljaju duboke tragove i donose obilne plodove. U životu HKM Mainz – u nizu mnogih datuma i događaja – dan 22. studenog 1979. označuje snažnu prekretnicu. Tada je za pastoralnu asistenticu došla časna sestra Dionizija. Nije bilo lako steći povjerenje mladih koji misle i govore njemački, hrane se i odijevaju u stilu ove kulture i mentaliteta, a nešto im je još ostalo od nacionalne svijesti. Ona se zauzela prenositi im zdravi nauk vjere, odgajati ih i pripremati za život, izgrađivati u njima svijest o vlastitom narodnom i kulturnom identitetu. Svu je sebe uložila u mnoge i različite pastoralne pothvate u župnoj zajednici. Vrhunac njezina zauzimanja i uspjeha je njen katehetski rad koji se posebno očitovao u biblijskim olimpijadama, gdje je s mladim natjecateljima više puta osvajala prva mjesta. Mudro i uspješno otklanjala ih je od nadmetanja, nadahnjujući ih da im to bude prilika stjecanja novih božanskih spoznaja, da bi kao odgovorni i odrasli ljudi ulazili u obitelji i u društvo. Često je i bez pisanih predložaka smjelo držala predavanja za odrasle. Kad god bi ona govorila, dvorana je bila prepuna. Sve je osvajala nepomućenom radošću, otvorenim pristupanjem čovjeku, razumijevanjem i razboritošću u savjetima i napucima.



Znala je da škola poučava, ali obitelj odgaja. Zato je s posebnom ljubavlju vodila brigu o našim obiteljima. Govorila bi: „Roditelji, Bog je najljepši u očima vašeg djeteta. Cvijetu treba sunca da bude cvijet, djetetu treba ljubavi da bude čovjek. Sudbine mnogih ljudi leže u srcima njihovih roditelja.“

Zbog svega toga zajednica je bolno doživjela dan 27. rujna ove godine, kad se je s. Dionizija, poslušna poglavarskoj odluci, morala vratiti u Zagreb na novo radno mjesto. Bila je ovdje i sestra i majka i odgojiteljica, usmjerivala je i bodrila. Bila je svjesna neodložne odgovornosti za sudbinu našeg hrvatskog naroda. Njezin će utjecaj dugo djelovati u zajednici koja će je trajno pratiti sjećanjem i molitvama.

fra Stanko

IZLOŽBA

Djeca u ratu na Römeru

Izložba ratnih crteža hrvatske djece pod naslovom „Djeca u ratu“ (o kojoj smo, kad je bila održana u Oberurselu, izvijestili u Žz broj 7–8 ove godine) bila je otvorena i u Frankfurtu u gradskoj Vijećnici na Römeru 23. rujna. Izložbu je otvorila gospođa Bandalović-Kirin, koja je za nju stručno odabrala slike. Na otvaranju uzela je riječ predstavnica SPD, zatim predstavnica hessenske ministrice za obitelj i mladež. To ministarstvo skrbi i za izbjeglice. U ime AMAC-Njemačka govorio je g. Jonke, predsjednik toga društva, nekadašnjih studenata i prijatelja zagrebačkog sveučilišta. Riječ je uzeo i hrvatski generalni konzul u Frankfurtu dipl. ing. Zdenko Karakaš. Pjesmom i recitacijom nastupili su djeca i mladi iz HKM Frankfurt pod vodstvom s. Pavlimire i prof. Ljerke Školnik. ■



FRANKFURT

„Optužujem Europu“

Društvo prijatelja hrvatskih kršćanskih demokrata priredilo je 16. listopada veliko njemačko-hrvatsko pučko slavlje na Merianplatzu. Uz kuhano vino i osebujna hrvatska jela, uz hrvatsku glazbu i plesove to je bila prilika za bolje upoznavanje među narodima. Poslanik CDU u hessenskom parlamentu Rudolf Friedrich je izjavio: Kao političar optužujem Europu da je zakazala. Treba osigurati pravo na samoopredjeljenje narodima iz bivše Jugoslavije.“



Svirao je glazbeni sastav „Evergreen“ iz Zagreba, a nastupili su i škotski gajdaši u slikovitim nošnjama.

Sav prihod s te priredbe namijenjen je žrtvama rata u Hrvatskoj.

Frankfurtsko društvo prijatelja HKDU je sutradan u nedjelju 17. listopada, sudjelovalo s velikim informativnim štandom i ponudom kulinarskih specijaliteta na trgu pred Starom operom u sklopu tradicionalnog Maratona u organizaciji Njemačke željeznice i Grada Frankfurta/M. Hessenska televizija je u 16 sati prikazala taj štand kao najveći i najbolje opremljen. Društvo je za tu priliku angažiralo i hrvatske folklorne sastave iz Frankfurta i susjednog Hattersheima s koerografom Danijelom Bohrom.

Na slici: s desna na lijevo hrvatski konzul za kulturu i školstvo g. Kus (govori), predsjednik frankfurtskog Društva prijatelja HKDU g. Bodrožić, zemaljski poslanik i predsjednik CDU za Frankfurt-Bornheim g. Friedrich i predsjednik JU (mladih demokršćana) za Frankfurt g. Seubert.

Tekst i slika: I. Šponar

Ljudi kao anđeli

Oni žive i rade za ljude koji su imali manje sreće. Oni ne broje sate, i njihova ljubav prema ljudima veća je od njihove težnje za novcem i posjedovanjem. Oni im pružaju ruke i nude prijateljstvo, oni čiste sobe i prostiru stol. Brinu se za radna mjesta, pohađaju napuštene i utamničene, traže ljudima stan. Miluju i popravljaju. Kad njih ne bi bilo, mnogi ne bi imali stana, topla kreveta, pomoći ni prijateljstva. Mnoga bi srca umrla od hladnoće. Ali, tu su među nama žive ljudi slični anđelima. Krila nemaju, ali srca su im sigurne luke za mnoge koji su stradali u burama života. *Mara Lučić*

Oglas

Prodaje se na otoku Hvaru lijepa, dobro očuvana 100-ljetna kamena kuća s velikom konobom i predivnim dvorištem, 4 km udaljena od mora. Cijena: 80.000 švicarskih franaka. Kupci se mogu javiti na telefon u Švicarskoj 01/362 53 11 iza 19 sati, ili pismeno na adresu: P. Kopic, Rotbuchstr. 35, 8037 Zürich, Schweiz.

Nove adrese i telefoni

Hrvatska katolička misija SCHWÄBISCH GMÜND: Buchstraße 9, 73525 Schwäbisch Gmünd.

HKM LAUSANNE (Švicarska): tel. 021-647 07 57.

**Klaudija Stanar**

Rodena u Bensheimu 24. ožujka 1974., preminula u bolnici u Nürnbergu 15. kolovoza 1993., pokopana u Marburgu (HKM Hanau) 19. kolovoza. Smrt je uslijedila kao posljedica automobilske nesreće. Devetnaestogodišnja Hrvatice nastradala je vozeći se s petero njemačkih vršnjaka, te je na sprovodu bilo mnogo njezinih njemačkih prijatelja. Za njom žali majka Kata, braća Kristijan i Toni, tetka Mara, bratić Pero i brojna rodbina, među kojima i Galići iz Hanau. Sprovod je vodio o. Vladimir Hajdinjak.

RADOSNI I TUŽNI DOGAĐAJI U OBITELJIMA

Kršteni

Viktorija Deljak, kći Viktora i Željke r. Saraf, rođena 17.7.93. u Schwenningenu, krštena 29.8.93. u Schwenningenu – HKM Rottweil;

Mario Domazet, sin Gorana i Snježane r. Zrakić, rođen 20.10.92. u Fürthu, kršten 18.7.93. – HKM Nürnberg;

Ilija Duspara, sin Nikole i Jelice r. Čerek, rođen 31.7.92. u Schrambergu, kršten 5.9.93. – HKM Rottweil;

Ivan Silvije Gržan, sin Nikole i Ljiljane r. Matanić, rođen 19.5.93. u Nürnbergu, kršten 22.8.93. – HKM Nürnberg;

Mario Jelečević, sin Ive i Janje r. Ivkić (izbjeglice iz BiH), rođen 2.8.93. u Nürnbergu, kršten 11.9.93. – HKM Nürnberg;

Ana-Maria Kralj, kći Ive i Anđelke r. Tešija, rođena 23.5.93. u Bonnu-Bad Godesberg, krštena 18.7.93. – HKM Bonn;

Iva Kravić, kći Velimira i Marije r. Lerotić, rođena 22.6.93. u Nürnbergu, krštena 25.9.93. – HKM Nürnberg;

Stjepan Krištić, sin Marka i Annette r. Banach, rođen 28.5.93. u Nürnbergu, kršten 8.8.93. – HKM Nürnberg;

Ivan Mandić, sin Damira i Snježane r. Nikić, (Izbjeglice iz Vukovara), rođen 16.6.93. u Nürnbergu, kršten 1.8.93. – HKM Nürnberg;

Julijana Marić, kći Stipe i Finke r. Alilović, rođena 25.4.93. u Troisdorfu, krštena 4.7.93. – HKM Bonn;

Michaela Milinković, kći Željka i Marine r. Bule, rođena 23.6.93. u Nürnbergu, krštena 18.9.93. – HKM Nürnberg;

Duška Miljanović, kći Dušana i Ljubice r. Mitrović (Izbjeglice iz BiH), rođena 19.9.63. u Tuzli, krštena 28.7.93. – HKM Nürnberg;

Dalibor Pavlović, sin Žarka i Borke r. Strika, rođen 25.6.90. u Bihaću, kršten 5.8.93. – HKM Bonn;

Michaela Milinković, kći Željka i Marine r. Bule, rođena 23.6.93. u Nürnbergu, krštena 18.9.93. – HKM Nürnberg;

(nastavit će se!)

Upozorenje: objavljujemo vjenčanja, krštenja i sprovode iz posljednja dva mjeseca prije izlaska odgovarajućeg broja „Žive zajednice“, iznimno tri mjeseca iz posebnih razloga



Dijana Petrović, šestogodišnja kći prognaničke obitelji iz Domaljevca kod Brčkog, krštena je 26. rujna 1993. u HKM Hanau, u crkvi Imena Marijina. Zapaljenu krsnu svijeću primio je od krstitelja najprije Dijanin otac da bi je predao krštenici.

Vjenčani

Mato Kovačević i Brigit Geiss, vjenčani 10.7.93. – HKM Nürnberg;

Miljenko Tomić i Ružica Andrić, izbjeglice iz BiH, vjenčani 10.7.93. – HKM Nürnberg;

Šimo Marković i Mirjana Vidović, izbjeglice iz BiH, vjenčani 17.7.93. – HKM Nürnberg;

Ivica Bijelić i Gordana Matković, vjenčani 24.7.93. – HKM Nürnberg;

Ljubo Jurić i Martina Strunje, vjenčani 25.7.93. – HKM Nürnberg;

Ivica Durašin i Lidija Dugandžić, vjenčani 21.8.93. – HKM Rottweil;

Ivica Jukić i Marija Flinčec, izbjeglice iz Vin-kovaca, vjenčani 4.9.93. – HKM Nürnberg;

Zdenko Kovačević i Mirjana Vidaković, izbjeglice iz BiH, vjenčani 11.9.93. – HKM Nürnberg;

Ivan Damjanović i Katarina Sekulić, vjenčani 12.9.93. – HKM Nürnberg;

Tko ga ovakva pamti?

Tko se se sjeća ovog dječaka iz Siska još mu može čestitati 50. rođendan u Bietigheim-Bissingenu gdje sada živi. Čestitamo! Tvoji Ivanka i Ivan.

Wer diesen kleinen Bub mit Namen Slavko aus Sisak (Kroatien), jetzt im Bietigheim-Bissingen, erkennt, darf ihm noch heute zum 50. Geburtstag gratulieren! Deine Ivanka und Ivan.



Dr. Ivo Lucić i Jadranka Bazina vjenčali su se 11. rujna 1993. u Spaichingenu (Dreifaltigkeitsberg) pred mladenčevim bratom svećenikom Lukom Lucićem, voditeljem HKM u Rottweilu odakle je i mladenka.

U istoj crkvi istoga dana vjenčala se kćerka ministra predsjednika Baden Württemberga dr. Ervina Teufela. On je bio nazočan te je preko svećenika Lucića uputio pozdrav hrvatskim mladencima i svatovima.

Mile Bratanić i Karolina Soldo vjenčali su se 4. rujna 1993. godine u Rheinfeldenu u HKM Bad Säckingen pred voditeljem te misije fra Božom Bugarijom.



UZ TJEDAN STRANIH
SUGRAĐANAFrieden gestalten –
Gewalt überwinden

Ovogodišnji Tjedan stranih sugrađana u cijeloj Njemačkoj održan je pod geslom „Frieden gestalten – Gewalt überwinden“. U mnogim susretima i svečanostima su uz inozemce sudjelovali oni brojni Nijemci koji se odrešito protive svakoj mržnji i diskriminaciji prema strancima. Hrvatske folklorne i druge skupine predstavljale su se kao i obično plodovima domovinske kulture, osobito glazbom, plesom i narodnim nošnjama, i domaće kuhinje. U njemačkom tisku čula su se mišljenja kako bi strani sugrađani trebali u tim prilikama pružati i više informacija glede političkih i socijalnih pitanja, a ne da se sve svodi na plesne i kulinarske vještine. Bilo je riječi i o pripremama za izbore delegata u **vijeća stranaca** koji će se održati u **Hessenu 7 studenoga**. Hrvati ni ovaj put nisu htjeli kvariti raspoloženje javnosti preglasnim prosvjedovanjem što su mnogi od njih ovih dana dobili prospekte o tim izborima ćirilicom i srpskim jezikom. Htjeli su čuvati kulturni dojam o sebi. I u tome su kao i obično uspjeli.

Hrvatski folklorni sastav iz Hattersheima koji djeluje pod pokroviteljstvom tamošnjeg Ausländerbeirata svratio je na sebe



Foto: Jasna Bodrožić

pozornost gledalaca i glasila. Posebno je zapažen njihov nastup u Wiesbadenu (na slici) u sklopu 17. Fest des Ausländerbeirats. Doista, osim folklorne i osebujnih jela ovaj je put bilo i mnogo obavjesnih stolova gdje su se dijelile tiskovne informacije. Naši su tih dana nastupili i u Eschbornu na međunarodnom slavlju na Rathausplatzu. Taj je skup organizirala tamošnja Inicijativa protiv mržnje prema stranci-

ma. Sudjelovali su Albanci, Turci, Hrvati i Južnoamerikanci. Došao je i nedavno imenovani hrvatski generalni konzul u Frankfurtu dipl. ing. Zdenko Karakaš s djelatnicima konzulata. Svi takvi hrvatski nastupi uspješno pridonose sve boljem poznavanju Hrvatske i Hrvata u njemačkoj sredini. Više se postiže kulturom nego neodmjerenim i često za Nijemce nerazumljivim prosvjedima. ■



U crkvi Gospe Lurdske u Zagrebu, u ulici kralja Zvonimira, vjernici časte grob sluge Božjega fra Ante Antića koji je umro godine 1965. Mnogi svjedoče o čudesima i izvanrednim milostima po njegovu zagovoru. Onamo su nedavno hodočastili i mladi iz Mainza (članak na str. 5)



Postvertriebsstück · D 2384 E · Gebühr bezahlt:

Scholl+Klug Druckerei GmbH · 64546 Mörfelden-Walldorf